POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU

VLAHO BUKOVAC: CRNOGORKA

14. SRPNJA 1935. BR. 28.

OBITELJ

JOVELU ADEPE:

GRANA JORGOVANA

(Nastavak)

KRONIKA VELIKIH I MALIH

8.

„Halo! Halo! Ko je tamo? Ti, Nado?... Joj, sva sam protrnula. Kadgod zazvoni telefon, srce mi se uznemiri... sve mi se čini, da ću čuti Ljubomirov glas..."

Željka je doista sva drhtala od uzbuđenja. I glas joj je drhtao. Tako rano — tek su četiri sata — i telefon zveči kao lud! Jasno joj je bilo, da taj rani zov mora da nešto izvanredno znači. Srce joj je nemilo lupalo i sva se uspijehala, dok je iz kreveta doletjela do slušalice.

Nada međutim nije mogla da čeka i netom se probudila, nazvala je svoju prijateljicu. Ona je bila sebi postavila za dužnost, da uđe u tajnu Ljubomirove šutnje i da pomogne svojoj drugarici... Već sutradan iza one kazališne predstave o „Bijelom jorgovanu" započela je svojim istraživanjima. Milivoj je rano došao k njoj, jer je njemu mnogo toga bilo nejasno u njezinu sinoćnjem držanju. Nada nikad nije što skrivala pred svojim zaručnikom, pa se njemu činilo čudnovato, da ga pušta ma i jednu noć u neizvjesnosti.

Nada mu je iskreno ispričala slučaj sa Željkom i Ljubomirom i izrazila svoje čuđenje i svoju zabrinutost, a istodobno je nastojala da po izrazu zaručnikova lica dozna njegovo mišljenje. Ta oni su dobri prijatelji... i uvijek su jedan drugome iskreni... No Nada se uvjerila, da Milivoj o svemu tome ništa nije znao. Ni on nije vidio Ljubomira od onog izleta na Sljeme. Bio je zaposlen i imao je svojih briga, pa se nije dospio ni zanimati za prijatelja. No u duši je svojoj odlučio, da to što prije učini te da time pomogne i smiri svoju zaručnicu.

Svakojake su mu se misli vrzle po glavi. Mnoge su od njih napadale Ljubomira. No iza njih su slijedile druge, koje su tvrdile: Nemoguće! Nije on loš čovjek! Dobar je Ljubomir! Pošten je! Karakteran! — — — No zašto se ne javlja Željki? — Eto, to pitanje neprestano se vraćalo i uvijek je ostalo bez odgovora.

Čudio se tomu, da se Ljubomir nije ni njemu javio. Inače su uvijek jedan drugome pričali važnije odluke i nakane... A sada, eto je odjednom iščezao, otputovao, a da za sobom nije ostavio ni traga ni glasa. Tek nekoliko romana, koje je poslao Željki i iz kojih je ona kombinirala svakojake kombinacije uzrujavajući i sebe i Nadu i čitavu svoju okolicu.

Najprije se svratio u njegov stan. Gazdarica je rekla, da ne zna, kuda je otišao.

„Je li otišao kući?"

„Nije. Rekao je, da ne ide kući, no nije rekao, kamo ide. Svu poštu moram zadržati ovdje do njegova povratka."

„Čudnovato!" pomisli Milivoj. „Htio je da sebi zamete trag. Po poštanskom žigu, koji je bio na paketu s knjigama, poslanim Željki, jasno je, da je onda bio u Splitu. No on u Splitu nema ni rođaka ni znanaca..."

U tim razmišljanjima došao je na kasnu večernju sjednicu. No njoj je Jože Brković između ostalog pričao, da je susreo Ljubomira u Splitu. Ljubomir mu je kazao, da je tu samo na prolazu i da ide dalje u Dubrovnik.

„A je li ti što posebno rekao?" pitao je Milivoj Brkovića.

„Jest, da ima da se smiri i nešto važna riješi..."

Milivoj je htio da odmah piše u Dubrovnik svom znancu Periću, s kojim je i Ljubomir bio dobar prijatelj i koji će sigurno više toga znati. No prije svega se požurio k svojoj zaručnici i ispričao joj do sitnica sve, što je vidio, čuo i što kani učiniti. A Nada se cijele noći vrtjela u krevetu i već u četiri sata nazvala Željku, da je obavijesti o svemu.

Telefonski se nisu mogle razgovarati onako, kako bi htjele, zato je Željka rekla:

„Halo, Nado! Najbolje je, da uzmeš košaru — i ja ću svoju — pa ćemo se sastati na dnu tvoje ulice. Koja prva dođe, neka čeka. Poći ćemo skupa na šetnju, a zatim na trg?... Ne smeta, što je rano..."

„Dobro. Do viđenja!"

„Do viđenja!"

(Nastavit će se.)

PROSLAVA TISUĆU PEDESETE GODIŠNJICE SMRTI SLAVENSKOG APOSTOLA SV. METODIJA U RIMU

1. Ulaz u crkvu sv. Klementa u Rimu, u kojoj se nalazi grob slavenskog apostola sv. Ćirila. Slika prikazuje portal crkve, kroz koji baš ulaze hrvatski hodočasnici u svibnju 1934. *(Foto »Obitelj«)* — 2. Pitomci slavenskih zavoda u Rimu na dan proslave 1050. godišnjice smrti sv. Metodija pred bazilikom sv. Petra prije zajedničke audijencije kod sv. Oca u Rimu 6. travnja 1935. — 3. Svečana Služba Božja na oltaru sv. Klementa u Rimu dne 7. travnja o. g. — 4. U bazilici sv. Klementa služila se dne 7. travnja o. g. sv. Misa u bizantinsko-slavenskom obredu. — 5. Kardinal Sincero s asistencijom Mons. Magjerca i Mons. Zakrzewskoga prigodom proslave 1050. godišnjice smrti sv. Metodija. — 6. Vijenci položeni na grobu sv. Ćirila dne 7. travnja 1935. *(Foto Felici)*

27278

OBITELJ ILUSTROVANI TJEDNIK

U ZAGREBU 14. SRPNJA 1935

PJESNIK „JUNAKA IZ LIKE"

PRIGODOM DVADESET PETE GODIŠNJICE SMRTI IVANA TRNSKOG

»Kada slušam mile pjesme tvoje,
čini mi se — slavuj ptica poje.
Oganj krešeš i krijesove pališ,
sa svih strana goriva prinašaš,
da usplamte rodu na veselje.«
Utješinović

Dne 30. lipnja o. g. navršilo se dvadeset i pet godina smrti hrvatskoga književnika Ivana Trnskog, koji je svojim radom usko povezan uz nastojanje Hrvatskoga Književnog Društva Sv. Jeronima.

Kao mladić od 17 godina probijao se Trnski u redove zanosnih Iliraca te već u prvim njihovim izdanjima nalazimo i njegovo ime.

Rodio se g. 1818., a od godine 1837., kad je izišla prva njegova književna radnja u ilirskoj »Danica«, nije prestao da piše sve do svoje smrti.

Služio je kao oficir i kao upravni činovnik, a g. 1871. i g. 1872. nosio je čast velikog župana bjelovarske županije.

Rad Ivana Trnskog razvija se kroz različite faze narodnog života, napose u dane, kad su iza 1848. tuđe knjige i strani ljudi navalili na našu domovinu i priječili narodni živalj u slobodnom razmahu vlastitih snaga i tendencija. Trnski je u to doba bio jedan od prvih, koji je riječju svojom tješio narod i ulijevao mu nadu u bolje dane. U to su vrijeme i nastale poznate njegove davorije »Oj banovci«, »Oj talasi mili hajte«, »Desni vjetar eto dunu«, »Junak sam iz Like« i druge, koje su i danas ostale opća narodna svojina. Opća narodna svojina postale su i mnoge druge njegove pjesme, napose popijevka »Ljubimo te, naša diko« i »O jesenske duge noći«.

Posebnu je pažnju posvetio osvještenju i prosvjeti hrvatske žene, jer je znao, da po majkama prelazi na mlade generacije sve dobro i sve zlo. Stoga je spjevao veliki broj pjesama s rodoljubnom pozadinom, koje su izišle u dva sveska pod naslovom »K r i j e s n i c e«. Još prije »Krijesnica« izišla je prva zbirka njegovih pjesama g. 1842., a kasnije su izašle i njegove »P o p i j e v k e i m i l o s n i c e m l a đ a n k e«. Mnogo njegovih pjesama obrađuje kakav događaj ili zgodu iz narodnog života.

Posebnim se načinom istakao Trnski kao odbornik Jeronimskog Društva, kojemu je pristupio u danima samog osnutka, jer je bio svijestan važnosti i uloge te nove pučke prosvjetne ustanove u duhovnom životu hrvatskog naroda. Kao odbornik Jeronimskog Društva radio je od g. 1869. do g. 1890., a već za prvu jeronimsku »Danicu«, spjevao je lijepu »Popratnicu Danici«, koja se poput ostalih njegovih pjesama odlikuje jednostavnošću, lakoćom izražaja te pobudnom, etičkom i narodnom tendencijom. Trnski je bio misaon stvaratelj te uza svu lirsku notu, koja trepti u njegovim djelima, lako je zapaziti poučnu osnovicu njegova književnog rada. On je naime bio svijestan, da je pučka knjiga širitelj nesamo estetskih ugodnosti, nego i raznolikog znanja u estetskom i narodu pristupačnom ruhu.

Za jeronimska izdanja napisao je Trnski zanimljivu pučku pripovijest »U č i t e l j D o b r a š i n«, a u spomen njegove smrti (godine 1910.) Jeronimsko Društvo izdalo je zbirku njegovih pripovijesti, koja je doskora postala vrlo obljubljena i popularna u narodu.

Trnski je bio duboko religiozan čovjek, pa se rado prihvatio posla, da mnoge nabožne pjesme uredi jezično i stilski. Tako je među ostalima uredio i poznatu religioznu pjesmu »Stala majka pod raspelom«. Mnoge je religiozne pjesme preveo iz stranih jezika na hrvatski, a i inače se istakao kao dobar prevoditelj. (Godine 1904. Matica Hrvatska izdala je zbirku pjesama, koje je on preveo iz slavenskih jezika, pod naslovom »Iz slavenske rodbine«.) Poznat je njegov prijevod Schillerova »Zvona«, Puškinova »Onjegina« i Shakespearova »Otela«. Svoje je pero okušao i na drugim književnim poljima. Tako je god. 1849. napisao zanimljivu satiru »Zvekan opet na svijetu«.

Trnski je svoje pjesme, a naročito svoje pripovijesti pisao lijepim hrvatskim jezikom. Napisao je i nekoliko ozbiljnih rasprava o hrvatskom jeziku i o pjesničkoj formi. U vrijeme borbe oko pisanja stihova isticao je protiv krivog naučavanja Adolfa Vebera, da je kod hrvatskog stiha odlučan naglasak, a ne to, da li je slog dug ili kratak. Tako ga s pravom nazivlju »ocem novije hrvatske metrike«.

Prigodom 25. godišnjice njegove smrti treba da se s pijetetom sjetimo tog hrabrog borca i marljivog radnika na njivi hrvatske narodne prosvjete, napose na polju narodne pučke književnosti u krilu Hrvatskoga Književnog Društva Sv. Jeronima.

L. P.

Izvorna novela

OBJEDA

Jedne noći opljačkali hajduci kolibe seoskih stanara — kolibara, tamo kraj Velike šume. Poodnašali su slaninu, brašno, pekmez, krumpir, grah, sol, luk, tave, zdjele, lonce, žlice. Ama sve do sitnice. Čak su poskidali i slike sa zidova i povadili čavle, o koje su one bile ovješene! A sve se to dogodilo na sam Badnjak, kad kolibari odoše u selo, kućama, da proslave najveći blagdan u godini.

Selom prošao glas o tome strahovitom i nezapamćenom nedjelu. Potresao je svaku čestitu dušu mirnoga sela. Dopro je glas i u srez. Odande došli žandari. Pohvatali sumnjivce te stali da ih ispituju. Nekako pade objeda i na djeda Imru. Odvedoše dakle starca u zatvor.

Zaludu je starica, baba Bara, zaklinjala i molila žandare, da joj ostave muža u miru, oni su vršili — svoju službu. A vršili su je po pravdi, kako oni kažu. Nijesu staričine suze imale snage da odmotaju smotani paragraf.

»Mi ćemo ispitati,« rekao je narednik, pa zapovjedio, da se vodi djed u zatvor, »ali ako je tako, kao što ti stara govoriš, a nije onako, kao što rekoše ljudi, mi ćemo njega pustiti, pa nikom ni petka. Ali bogme, ako se nađe, da je kriv, onda ne će biti najbolje. Ode starac u buturu, a lako ćeš mu i ti doći — u društvo!«

I tako ovamo-onamo — odvedoše djeda Imru, a starica osta sama na domu u onoj kućici nakraj sela, da razgovara sa psom Tancošem i kokicama, jedinim živim stvorovima u onoj samotinji. Tužne su joj bile pjesmice čvoraka, kosova i zeba činkavica. Tužno prebiranje slavuja u rane zore. Tužan klokot potočića, što je romonio pored kućice i napajao šumske pjevače. Sve je tužno bilo bez dobrog starca Imre.

Samotarka starica prela je ženama vunu, plela čarape, pazila kuću i kuhala jelo. A to sve sada bijaše jadno i čemerno, jer nije tu bilo staroga Imre. U kutu su negdje čekale započete držalice, kosišta, toporišta, što je djed namijenio seljacima. Oni su to kupovali od djeda, a on tim otkupom prehranjivao sebe i staricu.

Starci živjeli u miru i Božjem blagoslovu. Nikada ih nije čula ni vrana ni svraka! Pazili se kao dva bijela goluba, ta naša dva bijela čeljadeta. Znamo i sami, da su pobijelili od mnogih godinica, što su ih nosili na tim staračkim leđima. Svijet se čudio i divio mirnim i dobrim starcima.

Nikada se nikoje od njih ne bi potužilo na ovo, na ono, kao što seljaci često čine. Ni na skupoću, ni na poreze, ni na bolesti, ni na zla vremena, a ma baš ni na što.

Njima je dosta bilo ono malo vrta, vinograda i ono nekoliko kokica, što su trčkarale oko kuće, te se skrivale u koprive ispred ljetne omare ili ispred kopca grabežljivca. A kad bi koja od njih snesla, pa se raskokodakala, istrčala bi stara te otšantucala do gnijezda i onako toplo jaje donijela djedu, pa bi se obadvoje radovali jajcu kao djeca sladicama.

Ono malo sitna novca, što bi ga zaradili starci, lako je bilo potrošiti. To bi seoski trgovčić brižljivo spravljao u svoju ladicu, a njima davao, što je već bilo od potrebe. Starci su kupovali samo, kad bi imali sitniša, a na dug nikada. Znali su, da je istinita riječ: »Dug je zao drug! Tko je dužan, onaj je i tužan!« Uvijek su bili zadovoljni baš s onim, što su upravo imali. I eto u tome je ležala njihova najveća sreća i zadovoljstvo. Iz toga je na naše dobre starce izlazio obilat Božji blagoslov.

*

Polagano, skoro nečujno polagano odmicali su crni dani osamljenoj babi Bari, jadnoj starici samotarki. Često bi sjedeći na pragu plakala, jecala od žalosti. Oko nje bi se okupile kokice, a došao bi i Tancoš. Legao bi pored nje i gledao u baku baš kao krštено čeljade. U tihoj tuzi i nijemoj tišini svi bi osluškivali žubor potočića. Čudili bi se, kako to, da djedo ne dolazi među njih kao prije. Što se to dogodilo? Zbog čega je baka onako nevesela . . .

Ali nije Bog dao životinji da govori ljudskim glasom. Zato su nijemo pogledavali jedno u drugo — kao da tim pogledom hoće da izraze, što ne mogu riječima. A dan je za danom odmicao polako, polako.

Starica bi zadrijemala. Kad bi se trgnula od drijemeža, pitala bi one oko sebe kao kakve krštene ljude:

»Je li, djeco moja, da naš djedo nije kriv! A oni su ga odveli. Zašto ga zadržaše? Natovarili mu pravu, zdravu! Obijedili ga. Kuku nama, jadni mi . . .«

A kad bi baka ušla u kuću, razišle bi se kokice i svojim bi govorom pitale tko zna koga:«

»Kako to, kako to? Što je to, što je to?«

Vrabac bi s krova vrištao:

»Nije kriv, nije kriv!«

Tancoš nije poskakivao po dvorištu kao prije, on je od plota do plota vukao noge, kao da se teško razbolio, i ogledavao se, ne će li otkuda spaziti gospodara. Ali djeda Imre nije bilo, pa nije bilo . . .

*

Zatvorili starca u nekakvu tijesnu i mračnu sobicu i dali mu tvrd ležaj u hladu i mraku. Srce mu se stezalo, grkljan se sušio, a suze samo da se ne prospu. Ali to nije nitko vidio.

Zar nitko?!

Djed nije nikako mogao da se domisli, zbog čega leži u zatvoru. Što ga tu još ne čeka? Dokle će tako?

Tko god ga što pita, on odgovara po istini i pravdi.

A koga god on što pita, nitko ništa ne odgovara, kako Bog zapovijeda, po pravdi i po istini. Postupaju s njim kao s razbojnikom.

Jedno je starac pouzdano znao: da nije kriv!

Pa tko ga je obijedio?

Takva su pitanja prelazila preko njegove duše kao mlazovi kiše, kad te peru, a ti se žuriš da

stigneš pod kakvo zaklonište... No zakloništa nema te nema.

*

Starica se baš vraćala od trgovčića iz sela, pa se svratila na časak kumi Kati. Zatekla tamo ciganku. Znate onu, što pred njom nitko u selu ne može da sakrije ničega na svijetu. Ona je znala najbolje sve seoske tajne. Ali mudra ciganka nije tajne razbacivala, nego prodavala za komad slanine, šaku brašna, klip kukuruza, pregaču krumpira, lončić masti, jaje ili glavicu kisela kupusa.

»O Julka,« reći će baba Bara, »što tražiš za svoju tajnu?«

»Kakvu to misliš tajnu, Baro,« odvrati ciganka na bakino pitanje.

»I sama znaš. Što pitaš! Čula si, da su žandari odveli djeda Imru u srez, prava, zdrava. Obijedili ga opaki ljudi. Sad žulja nevin stare kosti na daskama. Poslovi mu propadaju. Kazali su, da je djed Imro krao s hajducima u kolibama. A nije. Bog nam je svjedok. I nitko ga baš nije mogao vidjeti!«

»Aha, znam!« upade u riječ ciganka. »Nego daj ti svojoj priji u krilo malo krumpira i koju šaku brašna, ona će da ti po istini kazuje, što je i kako je, pa će stari doći prije reda kući!«

»Kazuj, što znaš, bit će, što tražiš!« odgovori baba Bara, a ciganka joj se primakne bliže.

»Onaj debeljuškasti,« stade ciganka šaputati, »znaš, kuća mu kod lipe, on je žandarima nalagao. Osveta! Ta on viče odavna, da će vam se osvetiti ljuto, znaš, što mu stari tvoj izlemao derana, kad vam krao kruške! On je natovario na djeda Imru ono zlo. Eto tako, htio da ga štandari provedu po selu. I znaš, to je osveta. Pa to ti je! A sad mi podijeli, Baro, podijeli priji svojoj, što si obećala.«

»Znala sam i sama, da tako nekako mora biti,« progovori naša starica, »e, baš ti hvala, ciganko, hodi k meni, dobit ćeš krumpira, koliko možeš da nosiš, a dat ću ti i brašna, zaslužila si!«

*

Već isti dan znalo je čitavo selo cigankinu tajnu. Digoše se dobri seljaci i da će u srez posvjedočiti, kako je i što je na stvari. Bilo im žao poštenog djeda.

Pravda drži sela i gradove!

Starac se odmah povratio kući.

Onaj debeljko odležao je za svoju objedu i zlobu u sreskom sudu i baš u istoj samici, gdje je djed Imro dočekao — pravdu!

Selu je bilo drago, što je izašlo djelo na vidjelo. Seljaci su psovali debeljka, mahali glavom i mudro govorili:

»Tko pod drugim jamu kopa, sam se u nju zakopa!«

Ali nitko radosniji od naših staraca.

Oni su već oprostili u srcu onom debeljku, što im zakuhao onako neslanu kašu, ta sam ju je pokušao do dna...

Trebalo je proslaviti pobjedu pravde.

Starci nabrali lijepih jagoda. Posjedali ispred kućice, svoje slobodice, prostrli stol, te griskajući jagodicu po jagodicu, jedru, rumenu, slasnu, medenu, hvalili dragome Bogu, što im poslao — pravdu!

Tancoš je oživio. Proskakutao se oko djede, a sad se skutrio te počiva sretno pseto kao pametno kršteno čeljade.

Kokice se ustrčale po dvorištu, kao da i njima drago, što se tako lijepo sve to svršilo i što je u malenu kućicu na kraj sela ušla sreća i radost i prijašnji red i mir. Pijetao je ispred njih mrmorio:

»Tako je to, tako je to, to, to, to, to...

Vrabac skakuće po kravu i dere se:

»Živ, živ, živ djedo i njegova baka.«

Potočić mrmori, kao da govori:

»Pravo je tako, pravo je tako...«

M. FILAJDIĆ

DA ME ŽELJA MINE

Prostri mi, majko, stol u našem domu,
Jer kada jutro iz vrtova sine,
Doći ću kući da vas vidim dobre
Te da me želja, davna želja mine!

Kako sam pošo uzdanjem u život,
Ozaren kako bijah nadom cio,
Valjda se zato sad zamišljen vraćam,
Suviše što sam od života htio...

Koliko puta u sumračja mutna,
Nad knjigom nagnut nasmijah se, luda,
I pitah sebe: tko su ovi ljudi,
Gdje li sam ovo, kuda li ću, kuda?

Al, smijeh sam čuo, oko sebe vrisak
Pomodnih ljudi, bogalja i sitih,
Zašto ne prokleh, kada dobro znadoh,
Da sve je moglo sasvim drukče biti!

Koliko puta zastadoh na trgu
Života, gdje se »otmjenosti« kupe,
Ne nađoh srca, tek proniknuh samo
Kroz fine riječi: mizerije glupe!

I sad, kad sit sam bježanja od sebe,
A željan tako čistoće, vedrine,
Prostri mi, majko, stol u našem domu,
Da vam se vratim, da me želja mine!

ANTE JAKŠIC

LEGENDA O SVETOM GRALU

Jedna je od najljepših legenda srednjega vijeka legenda o Svetom Gralu — čaši, iz koje je Spasitelj pričestio učenike na zadnjoj večeri. Ta je legenda nastala negdje u dubini srednjeg vijeka, u zapadnoevropskom, keltskom svijetu, a sadržava svu draž i ganutljivu vjersku predanost sredovječnih kršćana, uvijenu u stara vjerovanja i mitove iz dobe poganstva. Tu legendu i junake, koji su dolazili (jasno, samo u mašti) u vezu s njom, opjevali su sredovječni »trouvère«-i, opisali stari pisci još iz dobe Karlovića.

Riječ Gral ili Graal — prema nekim piscima, dolazi od latinske riječi gradalis ili gradale, kako svjedoči jedan španjolski testamenat iz godine 1010. Gradalis daje u starofrancuskom graal, gréal, gréel, gréau, u provansalskom idiomu grazal. U nekim sjevernim francuskim krajevima grallou označuje duboki tanjur, u Normandiji grasel znači čašu za posvećeni uljeni žižak, koji gori pred oltarima. Dakle Graal je bitno čaša, posuda za tekućinu.

Prema legendi Gospodin se služio Graalom za večere kod Simona-gubavca. Kad je jedan od njegovih slugu uzeo tu posudu, Poncije Pilat se njome poslužio da opere ruke. Zatim ju je dao Josipu iz Arimateje, koji je u njoj sabrao Spasiteljevu krv prije ukopa. Konačno je Graal nakon mnogih putovanja stigao u Bretaniju, to jest u Englesku. Prošla su stoljeća, pa se našao neki previše znatiželjni kralj, koji se usudio pogledati dragocjenu sadržinu posude: odmah ga je anđeo ranio. Poslije toga je sveta posuda bila sakrivena u nekom tajnovitom dalekom i nepoznatom gradu, nepristupačnom za obične ljude. Jednoga dana će ga otkriti preodređeni i čisti vitez. Tu prestaje bitnost legende. Dalje različiti pisci navode junačka djela vitezova, koji su svoj život provodili tako, da bi junačkim djelima za vjeru i crkvu zaslužili i stekli milost, da opet donesu relikviju među ljude. Najljepše »gestes«, junačke pjesme srednjeg vijeka, napisane su bile o tim vitezovima, ali su se nažalost većinom izgubile i utonule u zaborav.

Ta jednostavna legenda preko raznih pisaca i prepričavalaca komplicira se mnoštvom sitnica, koje sve ovise o tome, tko ih priča. Čini se, da je poznati sredovječni anonimni pisac »Cretien de Troyes« prvi, koji je o toj legendi opširno pisao, sastavivšši godine 1181. ili godine 1184. »Priču o Graalu«, koju nazivlju također »Perceval le Gallois«, (ono »galski« prema historičaru M. Wilmotteu dolazi baš od Chretiena). Ta legenda, najstarija, koja je sačuvana, prilično je nejasna i konfuzno pisana.

Istovremeno je pisao o toj legendi i drugi jedan pisac — Robert de Boron, a nedovršeno djelo Chretiena de Troyes-a nastavili su mnogi drugi kasniji pisci. Što se dalje prenosi i prepričava, legenda biva sve više i više kristijanizirana, tako i danas ima ljudi, koji su mišljenja, da je ona uistinu kršćanskog podrijetla. Nju je također opjevao njemački pjesnik Wolfram von Eschenbach, koji se u prvih osam knjiga drži teksta Chreitien de Troyes-a, a onda spominje, da dalje pjeva po nekom Kyotu der Provenzal. To će biti po svoj prilici pisac Guyot de Provins, jer neki Guyot Provansalski ne postoji. Dakle je i njemačka verzija legende iz istog vrela kao i francuska. Odakle je to vrelo? Odakle je podrijetlo te legende?

Vrlo je vjerojatno, da je ta legenda keltskog podrijetla (premda neki posve neosnovano tvrde, da je u vezi s mitološkim pričama i kultom Adonisovim, kao Englezi M. Mead i Miss J. Weston). Opazilo se, da ideja onog tajnovitog i nepristupačnog grada, u koji se Graal sklonio, odgovara keltskom mitskom vjerovanju u začaranu tvrđavu, simbol posmrtnog svijeta u keltskim religioznim legendama. Iz tog Hada junaci bivaju izbavljeni, ako neki vitez riješi postavljena pitanja. To je jedna od glavnih tema, kojima se bavi Chretien de Troyes. Robert de Boron također govori o otoku Avallon, boravištu mrtvih Bretonaca. Keltska vjerovanja su slabo poznata, pa je bez detalja o toj njihovoj religiji vrlo teško ustanoviti vezu između njihovih pričanja i kasnijih prepričavanja. Svakako je ta teorija najvjerojatnija, jer ima mnogo toga u francuskom sredovječnom folkloru, što nije kršćansko, nego keltsko, a kasnije kristijanizirano.

Ima još jedna teorija, etimološka, a potječe od francuskog pisca A. Therive-a. Ta je teorija veoma smiona, jer se osniva na običaju sredovječnih pisaca, da grade svoje razne konstrukcije mašte na osnovi igre riječi. Tako i riječ gradalis znači posudu, ali i mjeru za mjerenje količine ulovljene ribe. Iz toga bi izašla asocijacija, da se njom služio Božanski Ribar. U značenju dubokog tanjura upotrebljavala se riječ lanx pa se iz toga prešlo na riječ lance, što znači koplje, i tako se došlo do mnogih priča o Lancelotu, koje također idu u red legenda o Svetom Graalu. Ta je teorija veoma smiona, ali još uvijek realnija od spomenute teorije dvaju Engleza o mitu Adonisa.

U srednjem vijeku ta je legenda imala veliku važnost i bila je veoma popularna, a kasnije je pridružena i legendi o kralju Arturu. Bez obzira na samo podrijetlo ona svakako ostaje jedan od najljepših spomenika kršćanskog srednjeg vijeka, koji je nastojao da lokalne tradicije kristijanizira.

STJEPAN TOMIČIĆ

DOBRA I ZLA ŠTAMPA

Kad kupuješ, čitaš i širiš dobru štampu, učestvuješ u izgradnji zdrave narodne prosvjete. Kad kupuješ, čitaš i širiš zlu štampu, polako rušiš vlastiti moral, temelje vlastite obitelji i tradiciju narodne kulture. To treba da ima na umu svaki čovjek!

NOVCA KAO LIŠĆA

Veseli roman iz američkog života

Napisao Petar B. Kyne, preveo V. S.

(Nastavak)

»Dakle dobro, Elmer Svital dobiva glavnu nagradu. Ali savjetujem vam, da ostavite nešto i njegovim bratučedima i sestričnama.«

»Niti pare, Absolome! Ta već sam vam rekao, da su raspikuće.«

»Dobro. Zapisat ćemo svakomu po pet dolara. To će značiti, da su u oporuci spomenuti, pa je ne će moći pobijati kakvom tužbom.«

»To je pametno, Absolome! Oporuka mora biti neoboriva. Već sam o tom razmišljao. Sasvim je moguće, da bi Hatikini šmrkavci pokušali poništiti oporuku tvrdnjom, da sam bio slabouman, kad sam je pravio. Zato sam prošlog tjedna otputovao u Des Moines te se ondje dao pretražiti od liječnika za duševne bolesti. Dali su mi pismeno očitovanje, u kojem je zapisano, da sam potpunoma pri zdravoj pameti.«

»Prefrigana stara lijo!« zagunđao je Absolom Pik.

Stari škrtac nakesio se na taj naklon. Očito mu je bio po volji.

»Nikad se nijesam zaletio, a da prije nijesam znao, kamo ću skočiti,« bahato je rekao.

»Želite li možda još komu nešto ostaviti?«

»Da, Bunkeru ostavljam pet tisuća dolara.«

»Bunkeru samo pet tisuća?« Izgledalo je, da je Pik silno presenećen. »Ali taj vam je čovjek već četvrt stoljeća služio vjerno kao pas!«

»Tko zapravo pravi oporuku, vi ili ja?« Starac se je strašno razbijesnio.

Odvjetnik je prezro pitanje.

»Nezahvalno je, da ga otpremite s pet tisuća. Morali biste mu ostaviti najmanje pedeset tisuća. Bit će najbolje, da potražite drugog odvjetnika. S vama ne ću više da imam posla. Vi ste vuk. A sada tornjajte se, otkud ste i došli!«

»Još ćete imati sa mnom posla. Zauzdajte svojega konjića, Absolome! Još nekoliko takvih riječi i ja ću imenovati drugoga odvjetnika, da nakon moje smrti izvrši odredbe oporuke.«

»Oh, vi dakle želite, da izvršim također odredbe oporuke? No, s veseljem se odričem i te dobrote! Što kažete na to?«

»Absolome, vi to morate preuzeti. Vi ste jedini čovjek, u koga imam povjerenje.«

»Dobro, preuzimam, ali samo uz uvjet, da ostavite Bunkeru deset tisuća dolara.«

»Dobro, neka bude, ali ni pare više. Jeste li me razumjeli? Ni pare više! To je moja posljednja riječ.«

»To je dosta, ne ćemo se o tom više prepirati. Još nešto?«

Škrtica se zagledao u ćilim i bilo je jasno, da je u škripcu.

»Absolome,« zajecao je konačno, »nešto ću vam ispovjediti. Pred četrdeset godina imao sam u Illinoisu posjed — potpun opis predat ću vam kasnije — i na taj posjed isposudio sam u nekog čovjeka četrdeset tisuća dolara. Novac htjedoh uložiti u neko nevrijedno poduzeće, neki rudokop srebra u Nevadi. Za vrijeme velikog sloma banaka bio sam za tu svotu nakupovao dionice. Kad bih ih bio prodao za dvije sedmice, bio bih svoj novac udvostručio, ali htio sam imati veći i veći dobitak, koji mi je rastao — na papiru — da je bilo veselje. Srebrna žila u rudokopu bila je dvije tisuće stopa duboko i jednog je dana u rovove provalila podzemna rijeka te uništila rudokop — i mene.

No, izgubio sam posjed. Duga nijesam mogao isplatiti, Absolome. Malo zatim razlila se preko obala rijeka Misisipi, utrla si novu strugu i posve uništila moj posjed. Novca nijesam htio vratiti, a posjed je bio uništen. Tako je eto čovjek, koji mi je uzajmio novac, izgubio svih četrdeset tisuća zajedno s kamatima. Uložio je tužbu proti meni, ali ja sam se znao tako vješto izmotavati, da mi kroz dvadeset godina nije mogao do živoga. Čovjek je umro, a njegova je udovica napustila tu stvar. Sada, Absolome, kada odlazim na onaj svijet, rado bih, da se nepravda popravi. Bio bih je lako već davno popravio, ali nijesam. Danas želim, da se cijela svota s kamatima do zadnje pare isplati udovici odnosno . . .«

»Njenim zakonitim nasljednicima,« završio je odvjetnik.

Stari Butterworth je kimnuo glavom i predao mu debeli omot.

»Ovdje su svi podaci, što ih trebate,« razjasnio je.

»Jeste li bili kada oženjeni, gospodine Butterworthe?« upitao je odvjetnik.

»Jedamput, Absolome. Žena mi je zamalo pobjegla i kasnije sam kod suda uspio, da je vjenčanje bilo poništeno. Ovdje imate listine o tome, da ih kojom zgodom pregledate.«

»Još štogod?«

»Ništa drugo, Absolome, osim možda, no, onoga, što je po mojem mišljenju uobičajeno, da izvršilac oporuke položi jamstvo. Zapišite u oporuku, da će njen izvršilac položiti kod suda uobičajeno jamstvo.«

»Prefrigana stara lijo,« ponovio je Pik. »U vrijeme od jednog sata bit će oporuka napisana. Pričekajte ovdje!«

Nakon jednog sata potpisao je Hiram Butterworth svoju oporuku. Prepis listine ponio je sa sobom, dok je izvornik ostavio odvjetniku. Budući mjesec na prvoga dobio je od Absoloma Pika za sastav oporuke račun, koji je iznosio pedeset dolara.

»Ta prljava, gramziva, nevrijedna pravdaška mrcina!« rogoborio je Butterworth svojemu pazikući Bunkeru. »Za pravljenje oporuke šalje mi račun i to nakon svega, što sam već učinio za nj!«

Smjesta je telefonirao Absolomu Piku i živo i odlučnim riječima rekao mu sve, što o njemu misli.

»Zar mogu ja znati, hoću li vas preživjeti?« upitao je odvjetnik. »Nitko mi ne može jamčiti, da ću živjeti do tada, da izvršim odredbe vaše oporuke te primim određenu pristojbinu. Novac, koji mi dugujete, želim imati, dok ga mogu porabiti. I ja se nikad ne zaletim, a da prije ne znam, kamo ću pasti.«

»Vi ste zaprljan razbojnik bez svijesti!« vikao je starac u bespomoćnom gnjevu. »Još danas promijenit ću oporuku. Naučit ću ja vas — — —«

Bio je strahovito ljut, tako ljut, da je posve zaboravio na opomene, što su mu ih bili dali njegovi tako skupo plaćeni liječnički stručnjaci. Nejasno je mrmljao u telefonsku slušalicu, dok mu štropotom nije pala iz ruke, što je Pik na drugoj strani razgovijetno čuo. Zatim je još čuo nemoćan i slabašan glas:

»O Bože! Oprosti mi! Umirem, u-mi-rem . . .«

II.

Kad je odvjetnik Pik prispio u ured svojega štićenika, našao ga, gdje nepomično leži na golom tlu pisarne. Bio je mrtav. Pazikuća Bunker, malen i ponizan čovjek, sjedio je na stolu u drugom kraju sobe i nijemo bdio nad truplom svog gospodara.

Tek što se odvjetnik pokazao, pazikuća je dignuo pogled i na usnama mu zaigrao lagan smiješak. I za nj je svanuo toli željkovani čas slobode.

»Srce mu je otkazalo službu,« suho je primijetio. Nekoliko je časaka šutio, a zatim nadodao: »Premda sam mu služio trideset godina, ipak ne mogu reći, da mnogo žalim za njim.«

»Morate biti veseo, a ne žalostan. Radovat ćete se, ako vam kažem, da vam je u oporuci, napravljenoj pred četrnaest dana kod mene, zapisao deset tisuća dolara.«

»Deset tisuća dolara! Deset tisuća!« ponavljao je stari sluga. »Samo deset tisuća? Ta uvijek mi je obećavao, da će mi zapisati najmanje sto tisuća. Darovao sam mu svoj život, a zato sam dobivao samo pišljivu plaću i psovke. Sada u smrtnom času me je prevario.«

»Čini mi se, da sam među svima, koji su s njime imali posla, ja jedini, koji ga nije prevario,« rekao je Pik prijazno i potreptao staroga pisara po mršavom ramenu. »Žalim vas, Bunkeru. Pomogao sam vam, koliko sam mogao. Starac vam je htio ostaviti samo pet tisuća, ali ja sam ga natjerao do deset tisuća, dalje nije moglo ići. Dostigao sam najvišu točku. Kad bih bio tražio više, bio bi se razgoropadio i možda sve brisao.«

Bunker je uzdrhtao. Dvije suze pustile mu se niz navorana lica.

»Najteže će to pogoditi moju ženu,« uzdisao je. »S tom je ostavštinom gradila kule u zraku. Nu, neka bude. Sada nema više pomoći. Hvala vam, gospodine Piče! Uvjeren sam, da ste učinili sve, što je bilo u vašoj moći.«

Odvjetnik se vratio u svoj ured. Dva sata kasnije primio je Elmer Svital u kalifornijskom gradiću Pilarcitosu ovu brzojavku:

»Muscatine, 1. kolovoza 1924.

Vaš stric Hiram Butterworth danas umro ovdje. Javite mi, kako da se obavi pogreb. Bio sam pravni zastupnik pokojnika opunomoćen da uredim njegovu ostavštinu.

Odvjetnik Pik.«

Tu je obavijest Elmer primio upravo onda, kad se spremao u kuću svoje izabranice, da je povede na gradski trg slušati svirku gradske glazbe. Djevojci je naravski odmah pokazao brzojavku.

»Što kaniš poduzeti, Elmere?« upita ga.

»Javit ću odvjetniku Piku, neka staru mrcinu preda kakvoj liječničkoj školi. Držim, da će tako iza smrti koristiti čovječanstvu više nego li za života.«

»Ah, Elmere, nemoj toga učiniti, molim te!«

»Dašto da ne ću. Samo sam se malo našalio. Bio je brat moje majke, premda bekrija bez srca. Usprkos škrtosti umro je po svoj prilici kao prosjak, inače me odvjetnik zacijelo ne bi bio obavijestio o njegovoj smrti. Gospodinu Piku poslat ću brzojavno pismo. Neka starom gulikoži priredi jednostavan, ali pristojan kršćanski pogreb, pri čem ne smije da potroši više od stotinu i pedeset dolara, a račun neka mi pošalje. Radi uspomene na moju majku ne ću, da ga pokopaju kao životinju.«

Nelka ga je za te riječi pomilovala po ruci.

»Veseli me, da ćeš tako učiniti, Elmere. U svojoj lakomosti morao je mnogo trpjeti.«

Pošli su na koncerat. Kad su se kasnije rastajali pred vratima njenog doma, zadržao je Elmer njenu ruku u svojoj više nego li je bilo potrebno.

»Nelko, dušice moja, ti si za mene Božji blagoslov!« rekao je iskreno. »Jednoga dana, kad moja lađa doplovi u luku . . .« Nenadano je zašutio kao u neprilici. Za trenutak je nadodao: »Kako će doploviti u luku, ako je sam onamo ne okrenem, i čemu sanje, dok ne znam, mogu li se obistiniti ili ne?«

»Elmere!« Nelka će i povjerljivo mu položi ruku na rame. »Prije nego mine sedmica, bit će tvoja lađa u luci. Osjećam to u svojim kostima baš tako, kao što i stari ljudi osjećaju u kostima, da će se drugoga dana promijeniti vrijeme. Zar ne bi, Elmere, bilo lijepo, kad bi stric Hiram bio bogat i kad bi pred smrt sve bio ostavio tebi?«

»Nema nade,« reče on sumorno. »Od tog ljudskog izmeta nije još nitko ništa dobio. Jedino je moja majka — dok su još bili djeca — od njega dobila ospice.«

»Ti ga nikad nijesi vidio, Elmere, zar ne?«

»Nikad! Nijesam ga nikad ni želio vidjeti.«

»A kad bi se nenadano desilo, da ti je doista ostavio bogatstvo, što bi započeo, reci mi, Elmere!«

Ozbiljno ju je pogledao i skoro bi joj bio odgovorio bez oklijevanja ono, što se za čas pobudilo u njemu. Zagrizao je usnice i uzdahnuo.

»Što bih započeo? Osnovao bih kakvo veliko poduzeće,« odgovori joj.

Djevojka je tužno kimnula glavom. Neznana slutnja mu je govorila, da je svojim riječima nije zadovoljio, jer je Nelka lagano povukla svoju ruku iz njegove i zaželjela mu laku noć.

*

Gospođa Matilda Braj prispjela je u sedam sati ujutro u brzojavni ured, da primi i zabilježi brzojavna pisma, koja su stigla tijekom noći. Najviše ju je uzbudilo ono pismo, koje je bilo naslovljeno na Elmera Svitala.

»Još se uvijek zbivaju čudesa!« mrmljala je dobra duša i posegla za telefonom. Čovjek bi mislio, da će smjesta telefonirati Elmeru. Ali dobro je znala, da Elmer Svital nema telefona, te će stoga morati čekati, dok u ured prispije čovjek, koji je bučnom motornom dvokolicom raznosio brzojave svim onima, koje telefonski nije bilo moguće nazvati.

Glas gospođe Braj tresao se od uzbuđenja, kad je nazvala brojku. Kad je dobila odgovor s one strane, zamolila je, neka k telefonu dođe gospođica Nelka. Dugo, nesnosno čekanje. Konačno jeknu Nelkin glas: »Halo!«

»Nelko! Znadete li, što se dogodilo? Govori Braj iz brzojavnog ureda.«

»Kako da ja to znadem, gospođo Braj? Po glasu sudim, da ste silno uzbuđeni. Recite mi odmah, što je na stvari.«

»Hiram Butterworth, stric Elmera Svitala, umro je jučer. To vam je poznato, zar ne?«

»Da, gospođo!«

»Baš ovaj čas primila sam od nekog odvjetnika brzojavno pismo, naslovljeno na Elmera, kojim mu javlja, da su otvorili oporuku njegova strica, koji da mu je ostavio milijun dolara! Jeste li me, Nelko, čuli? Milijun dolara! Nije li to čudnovato, Nelko?«

»Veseli me, gospođo Braj, što je Elmera stigla takva sreća.«

»Elmera takva sreća!« Stara će gospođa Braj u čudu. »Što je pak s vašom srećom? Zar nije to i vaša sreća, Nelko?«

»Kada ste primili brzojavku, gospođo Braj?« Nelkin je glas bio miran.

»Upravo sada, nema minut od toga.«

»Dobro, gospođo Braj. Ali kažite mi, zašto ne šaljete brzojavke ravno Elmeru? Ne bi li bilo bolje, da on sam obavijesti ljude o svojoj nenadanoj sreći?«

»Ali mislila sam ... da vi to želite znati prva.«

»Bojim se, gospođo Braj, da previše mislite, kad se radi o stvarima, koje vas se ne bi smjele ništa ticati,« Nelka će hladno i objesi slušalicu.

»Nezahvalna mačko!« ciknu stara Braj i smjesta nazove gospodina Klaudija, pastora susjedne protestantske crkve. Njega je sada izvijestila o nenadanoj Elmerovoj sreći, i to strogo povjerljivo. Gospodin Klaudij je obećao, da će tu tajnu čuvati kao zjenicu svog oka, i vratio se zatim k zajutarku, gdje je novost povjerio samo svojoj ženi i starijoj kćerci.

Pet minuta kasnije telefonirala je njegova starija kćerka Alice Anzelu Modiju, predsjedniku i jedinom vlasniku Trgovačke banke u Pilarcitosu, za kojega je znala, da će svratiti oči u tako ogromno bogatstvo, koje će prispjeti u ruke jednomu od mještana. Gospođica Alice bila je knjigovođa u njegovoj banci i znala je, da je pred nekoliko mjeseci Elmer Svital u njega zatražio zajam od pet tisuća dolara s pravom uknjižbe na kuću u Modroj ulici. Gospodin Modi je tada bio gluh i Elmer je žalosno napustio banku.

Kad je stari Anzel od djevojke primio vijest, rekao joj, da je veoma pametna i da smije računati na njegovu zahvalnost. Alice je zadovoljno objesila slušalicu i gonetala, za koliko će joj se povisiti plaća.

Anzel Modi telefonirao je odmah gospođi Braj i odlučno joj zapovjedio, da brzojavku Elmera Svitala mora zadržati jedan sat. Stara gospođa Braj drhtala bi za svoju službu, kad se ne bi pokorila ukazima najbogatijeg čovjeka u gradu.

Onog je jutra Elmer Svital izišao iz kuće u šest i po sati. Za trenutak zaustavio se pred kućom, da ubere napola raspupao cvijet te si ga pripne u zapućak. Zapalio je cigaru i poravnao svilen rupčić u prsnom džepu, tako da su početna slova njegova imena ljupko virila u svijet. Zatim je ubavo zavitlao štapićem i gipko pokročio Modrom ulicom prema igračnici Samuela Haskinsa, gdje je bio u službi.

Igračnica »Trideset i tri« bila je najodličnije poduzeće te vrsti u Pilarcitosu te je gradiću davala pravo velegradsko lice. Gospodin Haskins potrošio je samo za pokućtvo i opremu preko šest tisuća dolara. U prvoj sobi prodavale se cigare sviju vrsti, dok se u pozadini prostirala ogromna dvorana. Dvije trećine dvorane zauzimale su kuglane, a ostali prostor veliki stolovi za igranje. Tu se sakupljao u svako doba muški svijet. U gradu su bila još dva takva poduzeća, ali su oba pošla takovim putem, da su bila na ponudu svakomu, koji bi ih htio uzeti u najam. Elmer Svital bio je Haskinsov prvi pomoćnik. Za svoju službu dobivao je četrdeset dolara na sedmicu, što se u Pilarcitosu držalo upravo kraljevskom plaćom.

Elmer se zaustavio na uglu, gdje su se stjecale Modra i Uska ulica. Ondje su zijale ispražnjene prostorije neke bivše mesnice. To si lako razabrao, ako si se obazro na izblijedjeli zlatnomodri natpis na pročelju, pod kojim je stajalo ime bivšeg vlasnika: H. Wasservogel.

Elmer bi se ovdje zaustavio svakog jutra; svakog jutra kovao lijepe nacrte. Sprijeda, na mjestu negdašnje mesnice, sjala bi krasna brijačnica i prodaja duhanskih proizvoda; opširne prostorije u pozadini lako bi promijenio u udobnu igračnicu i nekoliko kuglana. O svemu tomu je promislio i proračunao sve do posljednjeg čavla.

(Nastavit će se.)

ŽENSKI NARODNI UMJETNIČKI RADOVI

Kod svih južnih Slavena, a osobito kod Hrvata susrećemo vrlo slikovite i raznovrsne narodne nošnje, koje pobuđuju opću pažnju i divljenje. Krajevi prostrane dalmatinske Zagore, romantična okolica Dubrovnika do Kotora, krševita Hercegovina i Bosna ponosna, ravna Slavonija i zagrebačka okolica, kao i ostale naše zemlje, odlikuju se lijepim narodnim nošnjama, koje daju posebnu karakteristiku pojedinim krajevima.

Ljepota se narodnih nošnja najbolje ispoljuje prigodom kakvih seoskih slava i crkvenih svečanosti. Na takve slave dolazi mnogo djevojaka, žena i muškaraca iz daljnje i bliže okolice u starim svečanim haljinama, što su iskićene lijepim ukrasima. Kod tih slava upada u oči obilje šarenila narodnih vezova na bijelom platnenom ili vunenom ruhu. Tu se natječu u ljepoti i skladnosti krasne pregače s utkanim šarama probranih i složenih boja, bijele marame s krasnim bijelim i šarenim vezovima, dugi sadaci i haljine s pobočnim i okrajnim ukrasima, kitama i resama, fino izvezene i utkane košulje i ostalo.

Bogatstvo je narodnih nošnja prije bilo mnogo veće i osebujnije, nego sada, kada nažalost sve više iščezava, a u nekim je krajevima već potpuno i nestala.

Promjenom kulturnih, socijalnih i prometnih prilika uslijed napretka civilizacije i tehnike polako se mijenjaju i nestaju karakteristične crte pojedinih mjesta i krajeva, pa se tako i gubi narodna tradicija i razni narodni običaji, kao i posebna obilježja u odijevanju. Bogati nakiti i lijepi vezovi pojednostavnjuju se, a fabrična jeftinija roba zamjenjuje skupocjeno narodno ruho; jednostavnost i skromnost u životu i radu nadomiješta prošli sjaj, obilje i ponos.

Razni ženski narodni ornamentalni radovi, kojima se ukazuju košulje, prsluci, ječerme, sadaci, terluci, marame i ostalo ruho, prava su umjetnička djela vezilačke i tkalačke vještine, puni ljepote i duševne sadržine, puni čara i harmonije. U tim se radovima skladno izmjenjuju i združuju crte i plohe u razne geometrijske oblike i likove i spajaju se raznovrsne šare u jedinstvenu cjelinu, koja je i lijepa i privlačljiva.

Kad se pobliže promatraju razni ornamenti, opaža se neki savršeni sklad i jedinstvo i neko ugodno spajanje svih česti u harmoničku cjelinu. Taj mirni sklad crta i šara u ženskim ornamentima znakovi su duševnog umjetničkog raspoloženja narodnog duha, znakovi slobodne fantazije i nekog vedrog rasuđivanja, koje daje pomenutim radovima naravnost u primjenjivanju boja i potrebnu skladnost u ornamentima.

U onim sitnim nitima ženskih narodnih radova, gledamo stvaralačku snagu našega naroda, gledamo povijest duha i srca prostoga naroda, koji je umio stvoriti tako raznovrsno blago i skupocjenu narodnu imovinu, što ga visoko diže nad druge narode.

Ženski su vezilački radovi pravo biserje pučke umjetnosti, pa se moramo diviti onim skromnim seoskim radnicama, koje su poeziju svoje duše pisale iglom na platnu u svojim malim siromašnim kolibama. Te neuke, a dobrim dijelom i nepismene radnice majstorski miješaju boje svojim kistom, sitnom iglom i same stvaraju stilizovane raznovrsne ornamente: bilje, cvijeće, grančice, geometričke oblike i ostalo, i to sve spajaju u divnu cjelinu raznovrsnih, ali skladno poredanih boja.

U onom ornamentalnom bogatstvu opaža se i radost proljetnog cvijeća, i sumornost jesenskog lišća; tu je izražena cijela lirika ženske duše, koja se smije i plače, veseli i tuguje.

Najomiljeliji su ornamenti narodnih nošnja razni vezovi po žici i po pismu — bijeli i šareni. Bogatstvo naših narodnih vezova je vrlo veliko. Te radnje spadaju u najstarije ženske radove, pa su i sada sačuvale u nekim krajevima neka od svojih starih obilježja i posebnu tehniku rada. Skoro svako mjesto ima svoje posebne nianse u tehnici, boji i izradi, pa se po tome mogu lako i raspoznati, kojim krajevima pripadaju.

Spomenut ćemo samo krasne vezove i čipke bisernice s otoka Paga, koje su poznate na daleko, i izvan države, radi svoje ljepote, savršenih oblika i pravilnih ornamenata. Tim radovima kite paške seljakinje svoje svetačne, a i obične haljine, a sada se onamo razvila prava domaća industrija, koja se bavi izrađivanjem čipkarskih radova od najprostijih do najsloženijih.

Naši vezovi imaju u sebi znakove raznih epoha, kroz koje je naš narod prošao od upliva rimske, bizantinske, kršćanske i turske kulture do najnovijih vremena. Tako su strijeke, krivuljice, kukice, račići i grane znakovi daleke prošlosti; krstići, krilašca i okašca simboli kršćanskih vremena, a slova, grbovi, zastave i čipke predstavljaju novije doba.

Svaka boja kod vezova ima u nekim krajevima svoje posebno značenje, svaki ures svoje određeno obilježje, a gotovo i svako mjesto i svoj poseban način rada i bojenja. Pojedina boja ili figura ima često u tim radovima svoj poseban simbol, bilo da od zla brani ili da sreću vabi, bilo da tugu kazuje ili sreću ispoljuje. Po šarenom vezu može se lako prepoznati mjesto, gdje se oni upotrebljavaju, položaj vjera, pa i duševno raspoloženje osobe, koja ih nosi. Po njima se znade, ko je u veselju ili tuzi, po vezovima se razlikuje djevojka od udate žene, udovica od stare djevojke. Igla u rukama vješte vezilice različito kiti djevojku i zaručnicu, ženu i udovicu. To je dakle prava inspiracija u obradbi uresa i biranju šara, prava melodija boja i simbolika tonova.

Šareni su vezovi vrlo obljubljeni u našem narodu, a oni su i jedno od bitnih ornamenata i obilježja narodnih nošnja. To naše otmjeno i raznoliko narodno vezilačko blago, koje sve više nestaje, može se sačuvati od propasti jedino ako se propagira primjena narodnih motiva na ženskim

propagiranje uporabe tih radnja moralo bi da i dječjim haljinama i rublju i na raznovrsnim domaćim ukrasnim predmetima, kao što se već i sada, iako u vrlo ograničenom opsegu, radi. Čuvanje te naše narodne kulture i umjetnosti i propagiranje uporabe tih radnja moralo bi da bude glavna briga svih onih, koji imaju smisla i razumijevanja za takve radove. *PROF. S. MARČIĆ*

ODMAHNUO RUKOM I OTIŠAO . . .

Nikad ga ne ću moći zaboraviti. A naročito to poslije podne. Susreo sam ga u času, kada je išao na kolodvor, da otputuje kući. Bio je na prvi pogled utučen, i činilo mi se, da je bolestan. Malen, sa sivim očima, u sivom odijelu — išao je lagano, pognute glave i ko zna, što je tada razmišljao. Išli smo zajedno u školu, u sedmi razred gimnazije. Ne sjećam se, da sam ga ikada vidio naročito raspoložena ili da je pjevao. U parku sam ga više puta susretao, gdje sjedi pognut na klupi sa izgužvanom cigaretom među požutjelim prstima. I to poslije podne on je išao pognut i zamišljen. Kada sam ga oslovio, on mi je pružio ruku, zastao je, pogledao u stranu i produžio uz mene put. Ruke su mu podrhtavale, oči su mu bludjele i činilo mi se, kao da je bio u groznici. Ja sam ga zaustavio:

»Šta je s tobom, Ivane?!«

On je odmahnuo rukom i prezirno se nasmijao.

»Što si danas tako snužden i neraspoložen?«

»Ne znam ni sam.«

»Što ti se dogodilo?«

»Danas sam bio na popravnom ispitu iz francuskog jezika. Poznato ti je, da sam imao popravak.«

»Poznato mi je, pa?«

»Propao sam!«

»Kako propao?«

»Srušili me, pa eto. Valjda ti je jasno. Nisam znao dobro gramatiku i zaključili su, da me ne propuste, jer nisam zaslužio prijelaznu ocjenu.«

»Hm, znam, jasno mi je, ali to znači, da sada gubiš pravo na dalje školovanje, jer si samo još ovaj put mogao polagati.«

»Gubim! Srušili su me! Kada su mi to saopćili, profesori su se smijali i dogovarali su se, kuda će ići poslije, da se malo prođu i razonode . . .«

Stajao je preda mnom i gledao je tupo u zemlju. Meni je sada bilo teško na srcu. Pravo da kažem, dizalo me je to i odjednom sam se i rasrdio. Smračilo mi se pred očima i stisnuo sam pesnice. I sjetio sam se, kada sam bio kod njega u gostima, da mi je pokazivao novu crnu mašnu, koju mu je brat kupio za maturu i koju je on brižno čuvao u ormaru. A znao sam, da je bio odličan povjesničar i da je imao mnogo smisla za prirodne nauke. No francuski mu je jezik bio onaj kamen smutnje i sada ga je eto gotovo upropastio. Htio sam da mu nešto kažem, da ga utješim, ali su mi riječi izgledale i suviše beznačajne, površne i hladne, one bi samo sigurno još i pogoršale samu situaciju. Sa kolodvora je dopirao tresak i težak zasoptani dah lokomotiva, u visinama su bludjeli zelenkasti oblaci, a u mome srcu sve se više mračilo i komešalo. Htio sam mu stisnuti ruku, zagrliti ga, ali je on to primijetio, pogledao me je i nasmijao se:

»Nije potrebno . . . Zašto to . . . Ja te razumijem. Ali nikako se ne mogu pomiriti sa time, da ja više nisam sposoban za školu. To ne mogu da shvatim. Ja se pitam, što je taj francuski jezik, da mi je omeo sve moje ideale i da me je zaustavio na mome putu? Šta bih ja imao od njega u životu i šta bi mi koristili njegovi nepravilni glagoli? Ja bih historiju studirao, jer vidim, da za to imam smisla, a francuski bih zaboravio, jer mu ne bih posvećivao pažnju. I zar ti profesori nisu mislili ili možda nisu htjeli misliti, da je sve to glupo, bijedno i smiješno i da je daleko od stvarnog života. Radi jednog predmeta lišiti čovjeka svih prava na dalje školovanje, porušiti mu cijelu budućnost, nemilosrdno, zatucano i glupo. Zar su oni mislili, kakvim će to posljedicama uroditi i da li su svijesni, da su me sasvim upropastili. A da nisam ništa znao, pa ne bih, vjeruj mi, ni usta otvorio, ali šta ću ja u životu imati od raznih iznimaka u francuskoj gramatici! Kakve ti sada ima koristi drug Mirko od latinskog jezika, kada studira slavistiku. I onda, kažu škola sprema ljude za život, uči ih pravdi i upućuje ih u pravi život! Ali ništa, svršeno je, sve je propalo, ja ne ću nikada moći poći na sveučilište da studiram povijest!«

Gledao je u zemlju, lice mu je bilo žuto kao list pred nogama i ruke su mu drhtale. Vidio sam, da se gubio, nekuda je uronio mislima i ja sam primijetio, da su mu oči bile pune suza.

»Ali, ti ćeš se opet snaći u životu, i znaj, da nije baš pravi smisao života, koji oni naučavaju, i da nisu samo ono ljudi, koji svrše škole!«

Da ga otkinem od tih misli, htio sam da ga pitam za Ljubicu, jer sam znao, da ju je mnogo volio i da je išao s njom. No na moje pitanje on me je pogledao, kao da me apsolutno ne razumije, i rekao mi je:

»Ona je otišla . . . Bili smo na zabavi, tamo je jedan kolega znao lijepo pjevati i otišla je, sada ide s njim. Ja ne znam pjevati, nemam ni glasa! A tako sam je volio . . . i otišla je, a prije mi je govorila, da me voli i da me nikada ne bi ostavila! Hm . . . ha . . . ha . . . ha . . . Pusti to, prijatelju, ako ne znaš francusku gramatiku nisi sposoban za život, a ako ne znaš lijepo pjevati, ostavit će te djevojka. I to ima nekog smisla! Idioti! Ha . . . ha . . . ha . . . I to su ljudi, pametni, uvaženi i priznati, i to je ljubav, vjerna, požrtvovna i odana! Ha . . . ha . . . ha . . .«

Odmahnuo je rukom i otišao, a ja sam gledao za njim i osjećao sam u samom sebi, kako se nešto ruši, lomi, gasi, dok je zasoptano uzdisala lokomotiva i dok su oblaci bludili nebom!

ANTE JAKŠIĆ

MODERNE MLADE JAPANKE

»Tri tuceta ozbiljne starije gospode osnovaše društvo, da ispitaju po barovima i kavanama Gince, zašto Mobo i Moga preotimaju mah.« Tako japanske novine.

Zanimljiv posao za tri tuceta starije gospode. Ginca je glavna ulica u Tokiju, puna barova i kavana. U njezinim lokalima je mnoštvo rafiniranih gejša i konobarica, punih buha, tako da će polje za studij biti široko. No društvo starije gospode je svoj rad ograničilo ćudoredno-rodoljubnim ciljem: proučiti »Mobe« i »Moge«. To će ograničenje oduzeti njihovim ekspedicijama mnogo čara. Ne će se naime naći nijedan Mobo i nijedna Moga, koji bi htjeli ozbiljno poduprijeti stariju gospodu u njihovim studijama. Mobo i Moga su pučke japanske kratice za modern boy (moderni mladić) i modern girl (moderna djevojka).

Šeće li ulicom japanska djevojka u suknjici do koljena, s racketom za tennis pod pazuhom, u društvu mladića bez pratnje domara, iza nje se čuje šapat: »Moga!« Eno na prizemnim prozorima iza stakala vide se čestite domaćice staroga kova i njihove kćeri, gdje šiju japanski kimono, paze na djecu i sebi naizmjence uređuju kosu praveći one čudnovate frizure, koje naliče na jedrilice pod vjetrom.

»Moga!« šapuću prezirno, no ipak s tihim prizvukom zavisti. »Nema ni marame oko pojasa!«

»Sama sebi traži muža!«

»Strana bestidna haljina ne pristaje joj baš nimalo! U domaćem kimonu bila bi doista ljepša!«

»Jesi li čitala u novinama? U gradu Kobe je opet jedna Moga odbjegla od čestitih roditelja! Tim putem vode svilene čarape, tenniske igre i plesovi do zore s Mobovima!«

Ali ako se radi o Mobu, onda je sasvim drugačije. Za njim nitko ne šapće zlobno ni sažalno, njim se i stari ponose. Ona ista konzervativna porodica, koja ne bi nikada dopustila svojim kćerima, da bez pratnje izađu na ulicu ili čak — Bože sačuvaj! — plešu, diči se i te kako svojim sinom Mobom pod naočarima od roga, u plavom kaputiću s mjedenim pucetima i u širokim hlačama žute boje poput kanarinca. No zar nije i sam božanski car reformator Meji htio, da Japanci postanu zapadnjački moderni, a Japanke da ostanu pri starom japanskom? Ta sada i sama carica daje gospođama na svome dvoru primjer zapadnjačkog odijevanja.

Da, bez sumnje, ali Mobovi su nešto posve drugo. Koji danas hoće u svijetu napredovati, mora oponašati u odijelu strane barbare i biti bezobziran. Muškarac je muškarac, a u Japanu su muškarci uvijek bili gospodari nad ženama, pa će i ostati. Pa što je zato, što se Mobo tepe po plesnim dvoranama? Neka samo! Bolje, nego da ide gejšama. No dakako ni to ne bi bila velika nesreća, jer se nijedna prava japanska domaćica ne srdi, kad joj njezin muž pošalje pisamce: »Ne čekaj me s večerom, ja idem gejšama.«

Ta on je napokon muž, čoviek, gospodar! A što da ona učini? Potuži li se i stane li dodijavati prigovorima, lako je kod prve policijske stanice u zapisnik zatražiti rastavu braka, i ona će doskora vidjeti, kako je došla na cjedilo. Za njega je to sve vrlo jednostavno i lako.

A što će supruga? Ona smije i treba da dvori i zabavlja svoga muža, a tužiti se ne smije ni na što. Ako je oprezna i nametna, tako i čini. Sudbina čestite žene jest: imati djece, odgajati je, kuhati, šiti, govoriti s mužem samo na njegov upit i, kad on umre, slušati njegova najstarijeg sina.

A eno onamo leti ulicom mlado djevojče, kao da je muškarac! To nije u redu, ne, uistinu to ne može biti u redu! To nisu više djevojke nekadašnjeg soja: energične djevojke, koje su postajale energične supruge i koje su posve lijepo znale pod papuču strpati svoga muža. To su dašto izvodile samo kod kuće, ali prema vanjskome svijetu nisu ni u snu pomišljale, da se istaknu tom čarobnom moću nad svojim gospodarom. Izvan kuće su pred njim klečale i padale ničice poput drugih. Kad je dolazio kući, čekale su ga kod stola, ali su jele same u kuhinji.

E, a ove Moge! Što će biti iz njih? One se do smrti ne će udati! Za ples, za zabavu i za koješta dobit će muškarca, da, sigurno, kolikogod hoće, ali o mužu i udaji ni govora. Dobro, dobro, Moge! Vidjet ćemo za tri četiri godine, onda ćemo se razgovarati. Gospođa u naslonjaču smiješi se kćeri govoreći:

»Ti ćeš za tri godine biti udata. Znaš, mi smo ti već davno odabrali muža. Ali ona Moga napolju! Tko zna, šta će još iz nje biti!«

Pa nije napokon ni svaka Moga crni davao. Neke su razborite i pametne, a druge hoće da žive baš kao današnje djevojke u Evropi i Americi. Tai im život pokazuju filmovi. U kinu je njihova škola života. Ondje će Japanke naučiti isto, što uče i naše djevojke. Nažalost!

Ipak mlade Japanke ne će s emancipacijom uspjeti tako brzo, kako se nadaju.

Doduše sadašnje su obje velike stranke, sejukaj i minsejto, koje odlučuju u vladi i parlamentu, prividno sklone ženskome pravu glasa kod općinskih izbora, ali ne misle na to, da ga doista uvedu. One znadu vrlo dobro, da takav nacrt zakona ne bi ni senat prihvatio ni državni savjet preporučio caru na potpis. Ta nedavno je neki ugledni član gornje kuće kazao: »Kako se može izborno pravo žena — makar i samo za općinske izbore — dovesti u sklad sa štednjom, koja je naša prva briga? Prvo, što bi naše žene od nas tražile, kad bismo ih poslali k izbornim žarama, bilo bi to, da im nabavimo novi kimono!«

Premda Moge odvažno jurišaju, one još nisu predobile muževe. Jedno je zabava, a drugo je život. Još je manje Japanki na njihovoj strani — ni pet po sto.

Javno mnijenje još će dugo biti protiv Moga.

Javno mnijenje Japana stoji čvrsto uz ona tri tuceta ozbiljne starije gospode. *N. Z.*

NAŠ DOM

Dobar tek

JELOVNIK ZA OVAJ TJEDAN

Nedjelja. Objed: Govedska juha s narezanim palačinkama. Govedina obložena s mladim krumpirom, salatom od mahuna, krastavaca i cikle. Rajska krema. Kajsije. — Večera: Teleći odrezak s češnjakom.

Ponedjeljak. Objed: Juha od korabice. Okrugljice od žemlje s pirjanim kupusom. — Večera: Okrugljice od objeda sa rajčicama i jajima.

Utorak. Objed: Juha od mrkve. Teleći gulaš. — Večera: Šparga s maslacem i holandeskim umakom.

Srijeda. Objed: Juha od kelja s prepršenim kockama od kruha. Savijača sa sirom. — Večera: Uvarak od špinata s možđanima.

Četvrtak. Objed: Juha rajčica s rižom. Krumpir sa suhim mesom i salata glavatica. — Večera: Cvjetača u vrhnju.

Petak. Objed: Juha od špinata s prepršenim žemljinim kockama. Okrugljice s kajsijama. — Večera: Jaja s vrhnjem.

Subota. Objed: Pileći ragu. Varivo od mahuna. Voće. — Večera: Sir s vrhnjem.

Ruska krema. Uzmi toliko šećera, koliko su teška 2 jajeta, pa miješaj taj šećer sa 4 žumanjka po prilici pola sata. Zatim dodaj ¼ litre tučenog vrhnja i malo ruma. Uspi u čaše i stavi na hladno mjesto. Odozgo uresi tučenim slatkim vrhnjem.

Okrugljice od žemlje s rajčicama i jajima. Ako od objeda ostane okrugljicâ od žemlje, nareži ih na tanje nareske i poslaži jedan red u namašćenu šerpu. Na to naslaži rajčicâ narezanih na nareske, pa opet jedan red narezaka od okrugljica i zatim opet red narezaka od rajčica. Tako još jedamput. Zatim razmuti dva do tri jajeta, posoli ih i prelij preko okrugljica i rajčica, zalij mašću i ispeci u pečenjari. To je izvrsna večera.

Krumpir sa sušenim mesom. Miješaj malo maslaca sa 2 žumanjka, posoli te dodaj sitno narezanog sušenog mesa i na nareske narezane kuhane krumpire. Prelij vrhnjem i uspi čvrsti snijeg od 3 bjelanjka. Tu smjesu uspi u namašćenu posudu, stavi odozgo komadiće maslaca i peci u pečenjari, dok ne porumeni.

Jaja s vrhnjem. Ugrij u šerpi ¼ litre slatkog vrhnja pa uspi u nj 6 cijelih jaja, posoli i metni u pečenjaru, da se zgusne. Kad je pečeno, pospi odozgo sitno nasjeckane.

Cvjetača u vrhnju. Kuhaj cvjetaču pa je ohladi i splahni sa hladnom vodom. Na maslacu isprži žemljine mrvice, zalij sa dosta vrhnja, posoli i zasladi, prelij preko ocijeđene cvjetače i prevrij jedamput u pečenjari.

Šparga sa maslacem. Spargu očisti od korijena prema vrhu. Zaveži je u snopove i kuhaj u vreloj slanoj vodi sa malo maslaca. Zatim je povadi, ocijedi, složi na zdjelu na ubrus, tako da glavice stoje u sredini jedna prema drugoj. Posebno ponudi maslac sa prepršenim žemljinim mrvicama ili holandeski umak.

Uvarak od špinata s možđanima. Skuhaj pol kg špinata, procijedi ga kroz sito, metni na zapršak od maslaca i zalij mlijekom toliko, da bude gust. Prokuhaj i na strani štednjaka umiješaj tri do četiri jajeta, soli, malo bibera i metni u oblik za naduvak, koji je namazan maslacem i posut žemljinim mrvicama. Po sata kuhaj u pari, iskreni na zdjelu i obloži prženim možđanima. S. A.

Majka i dijete

Besanica buduće majke. Mnoge buduće majke trpe od besanice, osobito u posljednjim mjesecima prije poroda djeteta. Da se tomu predusretne, treba se držati strogih propisa glede načina hranjenja, odijevanja i tjelesnoga gibanja. Ali jednako, a možda i u još većoj mjeri, važno je, da nastoji uvijek biti vedrog duševnog raspoloženja i dobre volje. Nipošto se ne smije besanica suzbijati aspirinima niti bilo kakvim lijekovima (tu dakako liječnik ima odlučnu riječ). Dobro je, ako se takvoj ženi može krevet za toplog vremena iznijeti na verandu na svježi zrak, da ondje spava. Uopće spavanje na svježem zraku, kraj otvorena prozora, čini, da san tijelo osvježuje, pa to budućoj majci može samo koristiti. Nikad se ne smije desiti, da ona ostane duže nego do 9 sati uveče izvan postelje. Najkasnije u 9 sati treba da legne i ne bi smjelo biti nikakva razloga, koji bi joj to priječio i radi kojega se ona ne bi toga propisa držala. Isto tako je dobro, da ne ustaje ujutro prije 8 sati, ako joj je to ikako moguće. Dugo počivanje je najbolje, što može učiniti za se i za dijete.

Rad u vrtu koristi budućoj majci. Buduća majka ne smije ništa činiti, čim bi joj slabila tjelesna snaga, nego mora nastojati da je svim mogućim načinima osvježi i pojača. Ni ona sama ni drugi ne smiju joj nametati poslove, koji je iscrpljuju. Ali ona ipak treba da provodi radom ispunjen, zdrav i sretan život, pa nema ništa bolje, nego da svoje normalne poslove i užitke i dalje redovito nastavi. Osobito joj mnogo može koristiti, da u svom radu dođe u doticaj sa zemljom obasjanom suncem. U tom pogledu rad u vrtu osiguran tijelu najveću mjeru onog nepatvorenog osveženja, koje čini, da se tijelo voljko osjeća.

Dr Marija C. S.

Za jačanje djeteta. U ½ decilitra vode, koja vrije, metni 10 dkg maslaca (putra), 5 dkg meda, 5 dkg čokolade, 20 dkg šećera i 10 dkg kakao-a, pa miješaj dobro jedno za drugim, dok se ne rastopi. To sve čini na vrelom štednjaku, ali neka voda ne kipi. Od toga se daje djeci 3 puta dnevno: ujutro 1 žlicu u šalicu vrelog mlijeka, o podne mjesto kolača, a za užinu po volji. Djeca će brzo dobivati na težini i vidno napredovati u izgledu. To sredstvo može poslužiti i samoj majci, ako je slaba, i uopće slabim osobama. K. S.

ILICA 128 ILICA 128
Nabavljajte Pokućtvo
kod S. D. Opačić i Sinovi
u vlastitoj kući
ILICA 128 telefon 62-39 ILICA 128

DOGAĐAJI

29. lipnja: Jedina kći francuskog predsjednika vlade Lavala zaručila se s jednim rođakom američkog predsjednika Roosevelta.

30. U Ljubljani svršetak euharistijskoga kongresa, a u Pragu svršetak velikog katoličkoga kongresa: to su bile dvije najveće ovogodišnje katoličke manifestacije cijelog slavenskog svijeta.

1. srpnja: Titulesku kod Baldwina, predsjednika engleske vlade.

2. Novim berlinskim biskupom imenovan dosadašnji biskup iz Eichstädta Preysing-Lichtenegg-Mossa

3. Poljski ministar vanjskih posala Beck stigao u Berlin na pregovore s Hitlerom i njegovom vladom. — Francuske novine pišu, da će predsjednik beogradske vlade Stojadinović drugog mjeseca putovati u Rim, Pariz i London.

4. U beogradskom parlamentu predsjednik vlade Stojadinović pročitao deklaraciju svoje vlade navještajući vraćanje političkih sloboština u smjeru demokracije. — Vulkan Vezuv u Italiji malo jače stupio u akciju. — U Austriji odlučeno vratiti Habsburgovcima imetak, koji im je iza prevrata bio oduzet.

5. Abesinija se obratila na Sjedinjene Države Američke, da posreduju, da se ukloni talijansko-abesinska ratna opasnost.

6. Austrijski ministar vanjskih poslova Berger-Waldenegg izjavio, da Austrija goji najveće želje za napredak Jugoslavije.

Za naše pretplatnike stoji
Papinijev „GOG"
samo 20 Din mjesto knjižarske cijene 40 Din
Barclayin „RUŽARIJ"
stoji također samo 20 Din,
ako te prekrasne knjige naručite kod naše uprave.

»VUK U OVČJOJ KOŽI« pučka drama u dva čina, napisao dr Josip Andrić, cijena 10 dinara, naručuje se kod uprave »Obitelji«, Zagreb.

LY-TAI-FU GOVORI

O PUTOVANJU

Pišem na terasi, na žutozelenom fotelju. Preda mnom je more, lađe, Česi, burad, galebovi; sve je kao što treba da bude. Ali, zdravlja mi, puno sam se namučio, dok sam se ovako smjestio.

Sedam dana prije polaska nije mi unutrašnjost bila na mjestu. Pisao sam popise potrebitih stvari i predavao ih ženi. Sve sam popisao: četkicu za zube, iglu i konac, kapljice za zubobolju i vatu za uši. Onaj, koji nije putovao, nema ni pojma, što sve čovjek treba, kad je na putu. I uz najbolje popise, sastavljene od njemačkih stručnjaka za turizam, desi se, da putnik zaboravi neku strahovito važnu potrepštinu, na pr. čačkalice ili brus. Dobar popis osrednjeg činovnika putnika iznosi po mom mišljenju šesnaest stranica oktav formata, ne računajući tu one stvari, koje uglavnom služe udobnosti i ličnom dostojanstvu.

Vlak je imao da krene u šest sati poslije podne. Ovakva popodnevna putovanja ja nikako ne volim: ona su kadra da potpuno upropaste obiteljsku sreću i mir. Žene od vajkada stoje na stanovištu, da je vrijeme beznačajna stvar i da pola sata više ili manje ne igra važnu ulogu u povijesti čovječanstva. Tako se desilo, da sam stigao na kolodvor upravo u času, kad su putnici zadnjeg vagona tronuto mahali iz daljine svojim milima i dragima. Nije mi preostalo ništa, nego da i ja izvadim rubac te s tugom u duši pozdravim sretnije od sebe i da ženi prošaptam kroz zube nekoliko nježnih riječi. Putnik, koji je zakasnio na vlak, spada po mom mišljenju u najžalosnija i najnepotrebnija ljudska stvorenja. Kad sam ušao u stan sa svoja četiri kovčega, nastojeći da pokažem što umiljatije lice, djevojka se okrenula i puna dvadeset i četiri sata nije htjela sa mnom da progovori ni riječi. Punica je tvrdila, da će se pečeno pile sasvim pokvariti, a breskve rastopiti.

»To si sve sam skrivio, Ly-Tai-Fu,« objašnjavala mi je žena. »Nije ti bila sila, da u zadnji čas tražiš po čitavoj kući mast za kurje oči.«

»To, što ti govoriš, bilo bi istina, da nije na **četvrtom popisu** stajalo crno na bijelom: mast za kurje oči u žutoj tubi. Ja mislim, da je među nama svaki pristojan razgovor suvišan.«

Žena je moje riječi shvatila doslovno; pokupila je djecu i otišla u posjete svojoj krsnoj kumi. Ne ću ni da vam pokušam prikazati, kako sam proveo tu zadnju noć: do tri sata boli su me komarci, a od tri do šest sanjao sam stalno putnike sa rupčićima. Već u četiri sata poslije podne bili smo na kolodvoru. Vlakovi su odlazili jedan za drugim i pola se gradskog stanovništva izmijenilo na peronu sa suzama i rupcima.

Konačno je nekoliko minuta prije šest sati moj vlak sunuo u stanicu. Uskočio sam u vagon kao pomaman i istom, kad mi je žena spomenula ljubav, prošlost i pristojnost, sišao sam na prvu stepenicu vagona da je poljubim. U šest sati sam je opet poljubio, a zatim su se poljupci redali u razmacima od pet minuta sve do sedam sati i četvrt. Zadnji poljubac rastavila je parna sila, koja je moj vagon stavila u kretanje. Mahao sam dakako i rupčićem.

U vagonu sam konstatirao, da se puničina bojazan potpuno ispunila: pile je mirisalo na sumpornu kiselinu, a breskve su promočile šest košulja i svlažile prašak za zube. Konstatirao sam također, da me ministarstvo saobraćaja nije toga dana predvidjelo za normalnog putnika: moji su me suputnici veselo promatrali kao jedinog pješaka u svom društvu. Dok su oni hrkali, ja sam na prozoru hodnika proučavao astronomiju i od vremena do vremena vadio ugljen iz očiju. Ujutro su me pristojniji pitali, kako sam spavao. Jedan mi je čak ponudio rakije.

Stigao sam u sedam sati izjutra. Na parobrodarskoj agenciji rekoše mi, da lađa odlazi u tri sata poslije podne.

»Milo mi je,« rekoh, »vi bar puštate čovjeka, da se prošeta i upozna znamenitosti svoje domovine.«

Dao sam se uistinu na proučavanje gradskih znamenitosti i kako sam išao bez gradskog plana u ruci, dospio sam da obiđem i nekoliko okolišnjih sela. Da stignem na vrijeme, morao sam da uzmem auto. Stigao sam upravo u času, kad su htjeli da dignu dasku, i tako mi je neki mornar spomenuo bližnju rodbinu.

U parobrodu sam prije svega platio kaznenu taksu, jer nisam na vrijeme nabavio kartu. Onda su me otjerali na sunce među volove i tako nedužna prisilili, da platim otmjeni razred. Platio sam još ručak, vino, cigarete, crnu kavu, ručnik, pranje i konačno nekakav krevet.

Probudio sam se čio i odmoren, oprao se ponovo i izašao na palubu. More je bilo divno, galebovi su oblijetali, dupini se prevrtali. Osjećao sam u duši neku radost i olakšanje te mi se činilo, kao da po čitavom brodu hodaju samo moji najbolji prijatelji. Nisam više mogao da izdržim te pristupih kapetanu.

»Kada stižemo u Hvar, gospodine kapetane?«

»U Hvar? Pa, Bogu hvala, Hvar smo prošli pred tri sata.«

»Kako?! A ja sam imao, da . . .«

»Nostromo!« vikne u taj čas kapetan: »Naplatite gospodinu kartu od Hvara dalje . . .!«

ŠAH

Problem broj 27

Ch. Mauritius, Luxemburg

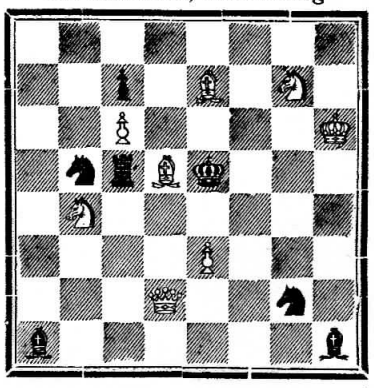

Bijeli matira u dva poteza

MUDRIJAN

Hrvatska priča za djecu
Napisao Luka Perinić
Ilustrovao Kamilo Ružička
(Nastavak)

»No mi ćemo ti za nju dati kesu dukata!« rekoše braća.

Mudrijan napokon pristane. Spremi kesu dukata u džep, a batinu preda glupacima.

Glupaci poletješe napolje, da se Mudrijan ne bi predomislio i zatražio natrag batinu. Klicali su od sreće i zadovoljstva i govorili:

»Sada ćemo postati glasoviti i slavni! Svak će k nama dolaziti, pitati nas za savjet, moliti našu pomoć i častiti nas.«

Pojurili su kući i batinu spremili pod uzglavlje.

II.

Ne prođe dugo vremena, a stariji brat glupak reče drugoj dvojici:

»Čuste li, braćo, da je stara kraljica teško obolila? . . . Dolaze k njoj liječnici iz čitavog kraljevstva, a ne mogu joj pomoći. Svakim danom gine i propada . . . Kralj je raspisao veliku nagradu onome, ko mu staru kraljicu spasi od smrti . . .«

»Ih!« uskliknuše druga dva brata, koja su ga slušala rastvorenih ustiju i očiju . . . »Sada se možemo proslaviti s našom batinom!«

»Tako je, braćo moja,« reče najstariji glupak. »Pođimo pred kralja i obećajmo mu, da ćemo spasiti kraljicu . . .«

»Pođimo! Pođimo!« uskliknuše braća.

Kako rekoše, tako i učiniše. Opremili su se što su bolje mogli i znali — i otputovali u prijestolnicu. Prijavili su se kao čudotvorni liječnici, koji su došli da spase staru kraljicu — i bili su odmah prepušteni pred kralja . . . Duboko su mu se poklonili i rekli:

»Svijetli kralju! U ovoj batini nosimo zdravlje staroj našoj kraljici. Dozvoli, da je ovom batinom tučemo . . .«

Kralj se začudio njihovim riječima i počeo razmišljati, kakav je to čudnovati lijek . . . No na koncu im je rekao:

»Nitko još nije znao izliječiti našu staru kraljicu. Vi dolazite s nekim neobičnim lijekom. Dozvoljavam, da ga okušate . . . Ali ako vaš lijek ne uspije, tri godine ležat ćete u najgorim tamnicama moga dvora . . .«

Tri su brata glupaka odmah pristala na tu pogodbu, jer su bila sigurna, da će Mudrijanovom batinom lako izliječiti staru kraljicu.

♥ Zdravlje je preče od bogatstva,

a

Radenska

znači

Zdravlje i užitak!

Osvježava, jača krv i tjelesne sokove!

Jedno je srce — jedna je Radenska.

Dvorjanik ih odvede u kraljevske odaje, gdje je stara kraljica ležala na samrti. Bila je mršava i blijeda, posve iznemogla i iscrpljena od starosti i duge bolesti . . . Razložiše joj lijek čudotvorne batine — i ona pristade da je tuku govoreći:

»Hajde! Pretrpjet ću i to, samo da ozdravim!«

Tada najstariji brat glupak uzme debelu Mudrijanovu batinu, zamahne i klop! — udari svom snagom po staroj kraljici. Kraljica se zgrči od

DVORJANIK IH ODVEDE U KRALJEVSKE ODAJE

boli i zajaukne . . . Zatim prihvati batinu srednji brat glupak, zamahne i klop! — po kraljici. Kraljica muklo zastenje i prestade disati . . . Na koncu pograbi batinu najmlađi brat glupak, zamahne i klop! . . . Stara kraljica nije na to ni pisnula. No nije ni mogla: već je bila mrtva! . . . Onako bolesnoj i iznemogloj bila su dovoljna tri snažna udarca batinom, da potjeraju njezinu dušu na drugi svijet.

U kraljevskom dvoru nastade zaprepašćenje i žalost. Zaprepastila su se i ražalostila i tri brata glupaka. Čak su se bacili na zemlju i plačući tražili milost . . . Možda svojim suzama imaju da zahvale, što ih kralj nije dao pogubiti. On je samo zapovjedio slugama, da ih pograbe i bace u najteže tamnice kraljevskog dvora.

Kraljeva je zapovijed odmah bila izvršena. I tri su se brata glupaka našla u mračnom pod-

Domaćice!
Posjetite za kućne potrepštine
„Limorad"
Poduzeće za izradbu limarskih, vodovodnih i galanterijskih radova
J. CIGLENEČKI
Zagreb Vlaška 5. Telefon 96-90

KREVETI željezni, mjedeni i ostalo čelično pokućtvo nabavit ćete najsolidnije i najjeftinije kod proizvađača:
FILIP BAUM, ZAGREB
Tel. 83-60 I. Dežmana 1 (Prolaz Tuškanac)

Moderni krojački salon
Za dame: svih najmodernijih krojeva kostima, ogrtača itd.
Odio za gospodu: u svim krojevima! Prvorazredna izvedba:
Krojačka dvorana **Vinko Šepec**
Zagreb, Trenkova 6.

zemlju među štakorima. Do koljena su gazili po blatu, a gušio ih je odvratan smrad. Dobivali su škrtu hranu: suhi kruh i vrč vode. A iza svakog ručka dolazile su k njima kraljeve sluge i lupali ih debelom Mudrijanovom batinom, kojom su oni zadali smrt staroj bolesnoj kraljici.

»Jesi li vidio, dokle smo dotjerali?« klimao je glavom stariji brat glupak.

»Vidio sam, vidio... a sve zbog te proklete Mudrijanove batine,« reče srednji brat glupak.

»Da, Mudrijan je svemu kriv!« nadoda najmlađi. »Moramo mu se osvetiti!«

»Moramo!« zagrmi u mračnoj podzemnoj tamnici kraljevskog dvora.

III.

Pune tri godine dana provela su tri brata glupaka u podzemnoj tamnici kraljevskog dvora; pune tri godine dana jeli su suhi kruh i kušali, kako je tvrda Mudrijanova batina; pune tri godine dana razmišljali su, kako će se osvetiti Mudrijanu. A kad su se navršile tri godine njihova robovanja, bili su prepušteni pred kralja. Kralj ih pusti na slobodu, preda im na uspomenu Mudrijanovu batinu, kojom su ih svakoga dana udarali, i reče:

»Uzmite je sa sobom, da vas sjeća vaših muka i da vas nauči pameti!«

Tri brata glupaka duboko se pokloniše pred kraljem, uzeše batinu i krenuše polako prema svom rodnom selu.

Putem su se dogovarali; kako da sad oni prevare Mudrijana i kako da mu se osvete.

»Najbolje je, da se preobučemo u razbojnike pa da ga u noći zakoljemo,« govorio je najstariji brat...

»Najbolje je, da ga objesimo na prvom stablu ili da ga spalimo u užarenoj peći!« govorio je srednji brat.

»Najbolje je, da mi ovu batinu ostavimo kod kuće, pa da na zgodan način dozovemo Mudrijana k nama... A kad on dođe k nama, hej, onda ćemo mi da pašujemo! Privezat ćemo ga ko psa za stol, pa udri po njemu s ovom njegovom batinom. Tako ćemo ga častiti tri godine dana, a onda ćemo ga sasjeći na sitne komadiće i spaliti na vatri...«

Tako je predlagao najmlađi brat i s njime su se brzo složila ostala dvojica.

Netom su stigli u selo, pošli su kući i sakrili batinu pod uzglavlje. Zatim su se dobro najeli i napili, preobukli i uredili — pa ravno k Mudrijanu.

Mudrijan je baš u to vrijeme bio u svom dvorištu i u velikom kotlu kuhao smolu. Vatra je veselo plamsala pod kotlom, a iz njega se dizao gusti dim i snažni miris.

»Dobar dan, Mudrijane,« pozdraviše braća.

»Dobar dan, prijatelji! Odavno vas nisam vidio... A gdje ste se to vi skrivali tako dugo?«

»Pa učili smo se po svijetu pameti!« odgovori najstariji brat.

Druga su se dvojica približili kotlu, pa gledaju, gledaju, i odjednom najmlađi zapita:

»A šta ti to radiš?«

»Eto, braćo, kuham lijek,« odgovori Mudrijan.

»Kakav lijek?« upitaše braća.

»Eh, takva lijeka niko još ne pozna! Evo ga kuham već treću nedjelju... Onaj čovjek, koji ga jednom upotrebi, ostaje zaštićen od svake bolesti kroz čitav život.«

»A kako se pravi taj lijek?« upitaše braća.

»To vam ne smijem kazati,« izjavi Mudrijan. A oni mu se sve ulaguju i sve ga kume i bratime. Htjeli su pošto-poto da se domognu toga lijeka. No Mudrijan se nije dao. Uspjelo im je samo, da ih za kesu dukata Mudrijan tim lijekom zaštiti od svake bolesti.

STAKLO, MOZAIK
Specialna radionica **crkvenih** i umjetnih prozora sa zrcalnim, ornamentalnim i katedralnim staklom u svim bojama, vezani u olovu, mjedi i bakru kao i **ecanje bojadisanih** stakla izrađuje:
NIKOLA TIŠLJAR
umjetno građevna staklarija
ZAGREB
Ilirski trg broj 5. (Gornji grad)
Preuzima popravke svih u tu struku zasijecajućih radova!

SIJEDA KOSA
Starijim ljudima, koji posijede, preporuča se upotreba izvanrednog sredstva za povrat prijašnje boje kose, a to je sredstvo:
DRA WALTONSONA AMERIKANSKI HAIR RESTORATIVE
Isprva se upotrebi 3-5 dana za redom, dokle se povrati boja kose i sijeda kosa sasvim nestaje, a nakon toga obnavljanja boje dovoljno je nakvasiti kosu 1-2 puta u tjednu sa **Hair Restorativom** — Cijena bočici Din 20·— Proizvađa ljekarnik
V. BARTULIĆ, ZAGREB
Dolac kraj Tržnice

Stolarija za stilsko i moderno pokućtvo
Franjo Lesnik
Zagreb, Jurišićeva 19 (dvorište)
Preuzimam na izradbu prema vlastitim i predloženim nacrtima.
Primaju se popravci — Posjetite me bez obaveze na kupnju

ZA 10 DINARA VAŠE DIJETE KROZ ČITAVU ŠKOLSKU GODINU PRIMA »MALU MLADOST«!

»Pođite u kuću,« rekao je Mudrijan. »Kad ja zavičem: Hop-hop! — neka izađe jedan od vas, da mu pružim lijek. Kad opet zavičem: Hop-hop! — neka izađe drugi. A kad treći put zavičem: Hop-hop! — neka izađe treći.«

Glupaci ga poslušaše, pođoše u kuću i stadoše čekati na dani znak. Mudrijan zagrabi iz kotla vrele smole i zaviče:

»Hop-hop!«

Najstariji brat na to poleti iz kuće. A kad je došao blizu Mudrijana, Mudrijan pljus! — po njemu vrelom smolom... Glupak odjuri kao mahnit niz livadu.

Mudrijan i opet poviče:

»Hop-hop!«

I u tren oka doleti srednji brat, pa videći starijeg, kako bježi niz livadu, reče:

»Joj, kako je dobar tvoj lijek! Moj se stariji brat posve pomladio! Skače niz livadu kao mlado ždrijebe! Brzo, prijatelju, daj i meni svoga lijeka, da ga stignem...«

Mudrijan zagrabi smole i pljus! — po njemu. I on je odjurio kao mahnit niz livadu.

»Hop-hop!« usklikne Mudrijan i po treći put, a iz kuće dotrči najmlađi brat i zapita:

»A gdje su moja braća?«

»Eno ih! Bježe niz livadu!« odgovori Mudrijan.

»Joj, kako su daleko odmakli! Pomladile su im se noge! Daj, prijatelju, i meni svoga lijeka, ali mnogo više nego njima, da ih mogu stići.«

»Dobro!« reče Mudrijan. »Tebi ću dati najviše!« Pa zagrabi iz kotla što je mogao više vrele smole i pljus! — po najmlađemu. A on odleti kao strijela niz livadu za braćom. Dugo je skakao, dok ih je stigao... I oni su se previjali od boli kao i on. Sve su im se lica žarila, a oči suzile.

»Eto nas je i opet prevario!« zajauče najstariji glupak. »Polio nas je vrelom smolom!«

»Nije vrijedno s njim imati posla!« reče srednji glupak.

»Ovu sramotu moramo sa sebe oprati!« poviče najmlađi glupak.

»Moramo, moramo, moramo!« potvrdila su mu braća.

No kako? Što? Kada?

Mislila su braća, mislila i mislila, ali se ničemu nisu mogla domisliti.

»Hajdemo kući,« predloži najstariji brat. »Zatvorit ćemo se i razmisliti, šta da učinimo Mudrijanu. A kad izmislimo najtežu kaznu i najveću osvetu, izaći ćemo i izvršiti je!«

Taj se prijedlog svidio njegovoj braći — te pođoše kući... Dobro su za sobom zakračunali vrata, uzeli ispod uzglavlja Mudrijanovu batinu, metnuli je na stol i naokolo posjedali. Šutjeli su tako, mislili i gledali u Mudrijanovu batinu, kao da od nje pitaju pameti... Mislili su, mislili i mislili, no nitko ne zna, da li su što pametna izmislili... Ali sve da su se i dosjetili čemu, sve da

GLUPAK ODJURI KAO MAHNIT . . .

su i otkračunali vrata svoje kuće, sve da su i krenuli k Mudrijanu da mu se osvete, da ga kazne, da ga ubiju — ništa više ne bi pomoglo! Sve bi im bilo uzaludno, jer bi sve bilo prekasno! Više — naime — ne bi našli Mudrijana u njegovoj kućici...

(Nastavit će se.)

ZA 1 DINAR DOBIJETE 1 LITAR

sintetske mineralne vode, koju može svatko da pripremi u tren oka sa prašcima »VIR«. Ovako pripremljena sintetska mineralna voda sadržava sve sastojine naravne mineralne vode. **Ukusna je, pitka i zdrava.** Idealno piće za svaku obitelj. Pije se sama, pomiješana vinom ili bilo kojim voćnim sokom.

»VIR« prašci dobivaju se svuda. 1 kutija »VIR« prašaka za pripremu 10 litara sintet. mineralne vode Din 12.— Poštom pouzećem šalje Laboratorij »Alga« Sušak 4 kutije »VIR« prašaka Din 50.— (franco)

U svakoj kući treba da se nađe prekrasni roman Knjižnice Dobrih Romana:

»OBITELJ VOJVODE HRVOJA«

Napisao ga je poznati hrvatski književnik Narcis Jenko. Izišao u 2 knjige. — Sveukupna cijena 60 dinara, uvezano 80 dinara. — Naručuje se kod Uprave „Obitelji", Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21

*

Svak će na dušak pročitati roman o slijepom slikaru i ružnoj pjevačici ***»RUŽARIJ«*** *jer on spada među najzanimljivije romane, koje je izdala*

Knjižnica Dobrih Romana, Zagreb

MALO ŠALE

Lopov od riječi. Čika Pero je posvema ćelav. Noć je. Leži u krevetu. Prene ga iz sna lopov, koji je ušao kroz prozor u njegovu sobu. Htio je da poviče, ali ga lopov umiri.

»Ne bojte se, gospodine, ne će vam niti vlas s glave pasti!«

Molba. Liječnik: »Dvije čaše piva možete svakog dana mirne duše popiti.«

Bolesnik: »Dragi doktore, molim vas, kažite to mojoj ženi!«

Slutila je. »Znaš li, ženo,« pita zidar svoju suprugu, »da se Ivan ponesrećio? Pala mu je na prsa željezna greda teška dvanaest kvintala — i na mjestu ga je ubila.«

»Siromašni Ivan! Ja sam to već davno slutila, jer je uvijek bio slab na prsima.

Sigurno sredstvo. »Mužiću, pred vratima stoji prosjak. Da li da mu dadem malo od onoga, što je ostalo od ručka?«

»Daj mu. Bar ne će više dosađivati...«

Posao je posao. Bogati kućevlasnik vraća se noću kući i razmišlja o raznim poslovima. Odjednom čuje: »Ruke u vis! Daj novac!«

»O, molim,« kaže kućevlasnik. »Nego kakvu garanciju možete da mi pružite?«

Recept. Sudac čita presudu, kojom se Ivić osuđuje na 14 dana zatvora. Poslije toga pita, hoće li se žaliti.

»Ne, gospodine suče,« veli on. »Nego molim vas, da povećate kaznu sa još šest dana... Liječnik mi je naredio, da na 20 dana pođem na promjenu zraka.«

Poezija. Mlada žena obraća se mužu pjesniku:

»Eto je i tvoja zbirka došla na ulicu.«

»Kako?« čudi se on.

»Malo prije sam je bacila kroz prozor.«

Automobilska nesreća. »Da li si već doživio automobilsku nesreću?«

»Svega jedamput, ali to je bila prava katastrofa.«

»Šta se desilo?«

»Poljubio sam djevojku, koja je sjedila kraj mene u autu i kasnije sam se njom oženio...«

Prvi račundija. »Ti si, Ivice, prvi u računstvu?«

»Jesam, tata.«

»Dobro. Ako ti dadem dvanaest jabuka, pa ti tri pojedeš, koliko ih imaš?«

»Dvanaest.«

»Ne! Devet!«

»Nije nego dvanaest: tri unutra, devet vani.«

Kolegice. Dvije glumice razgovaraju i jedna pokazuje svoju najnoviju fotografiju.

»Na ovoj slici izgledam vrlo ružna, zar ne?«

»Ne znam, ali je sigurno, da si vjerno pogođena!«

Ženski minuti. »Ženice, hoćeš li skoro biti gotova?«

»Odmah. Za jedan minut. Imam samo da stavim šešir na glavu.«

»Dobro. Onda mogu mirno da pročitam Obitelj.«

Obdukcija. Rastreseni profesor za vrijeme obdukcije leša diktira:

»Prva je rana smrtonosna. Srećom su ostale dvije potpuno neopasne!«

BUJAN RAST KOSE

po naravi, a bez njege čini kosu nesređenom, a time dobiva čovjek slab i neotmjen izgled. Toga radi preporuča se svakome iskušano sredstvo, a to jest

biljevna iscrpina od kopriva

Kroz tjedan dana postaje kosa uređena — otmjenog izgleda. Cijena je boci Din 20·—. Proizvodi i u promet stavlja stara, godine 1559. osnovana **Kaptolska ljekarna**

V. BARTULIĆ, ZAGREB

Dolac kraj Tržnice

DOBRIJAN HOĆE DA BUDE FILMSKI GLUMAC

»U pučkoj sam školi
bio prvi đak,
to vam, gospon dragi,
može reći svak.

Odlično sam pjevao,
skakao i plivao,
sve najveće pohvale
uvijek sam uživao.

Sve te razne sportove
ja znadem i sad!
Pogledajte, jošte sam
okretan i mlad!

Stog sam došo k vama
da se prestavim,
uzmite me — ja sam vam
ko stvoren za film!«

ZANIMLJIVOSTI

JE LI VAM POZNATO?

1. Što je bio topuz?
2. Što je bio buzdovan?
3. Iz kojih su jezika uzete u hrvatski jezik riječi »topuz« i »buzdovan«?
4. Je li u hrvatskom jeziku postojala narodna riječ za tučice »topuz« i »buzdovan«?
5. Je li na hrvatskom kneževskom dvoru postojala čast u vezi sa buzdovanom?
6. Koliko je duša bilo na svijetu godine 1932.?
7. Što znači izraz »prima vista«?

Odgovori na pitanja iz br. 27.

1. Poluotok Pelješac nazivao se u Srednjem vijeku Stonski Rat, Rat, Art. U narodu se i do danas sačuvalo ime Rat.

2. Pod riječju »car« u hrvatskom se narodnoj književnosti podrazumijeva turski sultan, a pod riječju »cesar« austrijski vladar.

3. Zastava ukrajinskog naroda sačinjena je od dva vodoravna polja: gore plavog, a dolje žutog.

4. Boje ukrajinske zastave znače: plava nebo, a žuta ukrajinska žitna polja.

5. Kroz XIX. se stoljeće uselilo u Sjedinjene Američke Države 32 i po milijuna ljudi.

6. Viteški duhovni redovi razviše se u doba križarskih ratova. To su: Templari, Ivanovci i Njemački red.

7. Ivanovci i Njemački red postoje i danas. M. T. M.

Najveći otok na svijetu je Grönland. Devet puta je veći od Velike Britanije.

Najvrući grad je Timbuktu na jugozapadnom dijelu Sahare. Ljetna temperatura iznosi + 70 stupnjeva.

Od 120 jezika, koliko ih ima u Evropi, samo 38 njih govori više od pola milijuna ljudi.

Postoji samo jedan Pyramidon — i to onaj sa Bayer-ovim križem. Cijena muje sada snižena za 30%, pa je to najbolja prilika za sve one koji ga ne poznaju, da ga sada iskušaju.
Pyramidon pomaže pouzdano protiv svijuboli, migrene i menstruacionih tegoba.

Slika gore:

BALTAZAR KLOTZ, 89 godišnji starac, potomak Mathiasa Klotza, koji je prije 250 godina uveo u bavarski gradić Mittenwald umjetnost građenja gusala, poput svojih predaka marljivo izrađuje gusle.

JUBILEJ MJESTA SLAVNIH GUSALA

Ima tome ravno pet godina, kako sam na putu od Innsbrucka do Oberammergaua prošao i kroz bavarsko mjesto Mittenwald, koje evo ove godine slavi 250. godišnjicu svoje čuvene proizvodnje gusala. Bilo je žarko ljetno popodne, kad se prešavši tirolsko-bavarsku granicu autom uvezosmo u to alpinsko mjesto, koje nam se već izdaleka smješkalo šareno islikanim baroknim tornjem svoje župne crkve, sagrađenim prije dvjesta godina. Nad mjestom, koje se smjestilo na visoravni visokoj preko 900 metara, stražu straži strmi gorski vrhunac, koji je najveći dio godine pokrit snijegom. A u samome mjestu nanizale se oko šarenog crkvenog tornja starinske kuće isto tako većinom islikane, pa je cijelo mjesto poput kakve slikarske izložbe, kroz koju prolaziš i diviš se, a da i ne pitaš, tko su bili ti majstori, koji su uresili to gorsko mjesto tolikim, negdje više negdje manje uspjelim slikarijama. Tek kad dođosmo do župne crkve, stadosmo. Tu je brončani spomenik Matije Klotza (1653. do 1743.), koji je proslavio i sebe i svoje mjesto tim, što je uveo, da su se tu stale u većoj mjeri proizvoditi violine, koje su stekle velik glas uz one, što su se gradile u Cremoni u Italiji i Abdamu u Tirolu. Klotz je bio suvremenik Antuna Stradivarija (1650. do 1737.) iz Cremone, čije violine još i danas nose prvenstvo ljepotom svoga zvuka. I Kloztove violine odlikovale su se finoćom zvuka te su se mnogo kupovale. Tim se u Mittenwaldu razvila industrija glazbala, od koje se podiglo blagostanje mjesta i koja je još i danas glavna privredna grana ovoga mjesta. Zato shvaćamo da stanovnici Mittenwalda s velikim zanosom slave 250-godišnji jubilej, otkad je sin njihova mjesta Matija Klotz kao mladić od 32 godine stao tu da izrađuje gusle i tom granom proizvodnje, koja s umjetničkim shvaćanjem spaja gospodarsku korist, unapredio svoje mjesto.

Dr J. Andrić.

Svi naši pretplatnici mogu dobiti Papinijev »GOG« samo za 20 D mjesto knjižarske cijene 40 Din, ako naručite tu prekrasnu knjigu kod naše Uprave.

Slika desno:

STOLJETNA CRKVA U PLAMENU

U stoljetnoj crkvi „All Saints“ u Hockerillu (Engleska) izbio je nedavno požar, koji nije bilo moguće pogasiti, te je čitava crkva uništena.

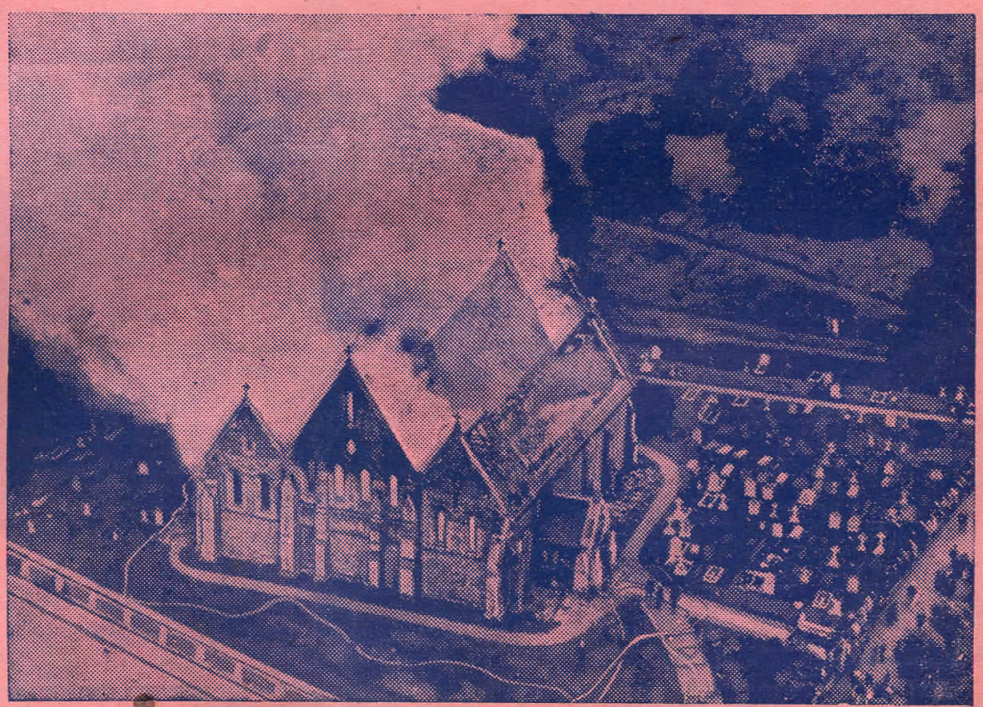

Najljepše molimo one pretplatnike „Obitelji“, koji su u zaostatku s plaćanjem pretplate, da svoje obaveze prema našemu listu što prije izvrše, jer će time sa svoje strane najviše pridonijeti napretku i točnom izlaženju „Obitelji“.

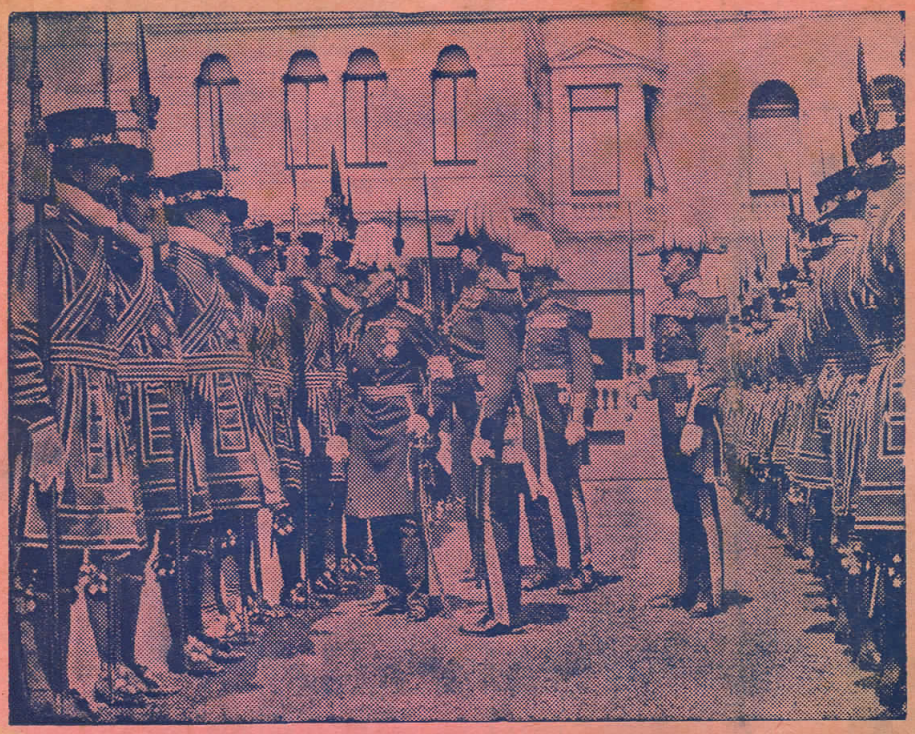

JUBILEJ TJELESNE GARDE ENGLESKOG KRALJA
U Buckinghamskoj palači, u kojoj živi engleska kraljevska obitelj, proslavljena je na svečan način 450. godišnjica tjelesne garde engleskog kralja.

A. GERAŠIĆ,
popularni hrvatski glumac, rado slušani recitator na zagrebačkoj radio-stanici. Naša slika prikazuje A. Gerašića kako školskoj djeci tumači ljepotu hrvatskih pjesama.

ŠTO ČITAJU VAŠA DJECA?

Za odgoj djece vrlo je važno, kakvo im štivo dolazi u ruke. Roditelji su kod toga često bezbožni, pa kad zapaze u svom djetetu neke loše naklonosti, čude se, odakle im one. Pored ostaloga u mnogo je slučajeva i loše štivo bilo uzročnikom tog zla. Treba zato s mnogo pomnje izabirati listove i knjige za djecu. Kod nas je Knjižnica Dobre Djece dosad izdala deset lijepo ilustrovanih knjižica za djecu. Roditelji treba da u prvom redu te knjižice nabave za svoju djecu. Mogu ih nabaviti i na otplatu, ako se obrate na Upravu „Obitelji", koja će im u tom smislu dati informacije.

KRIŽALJKA

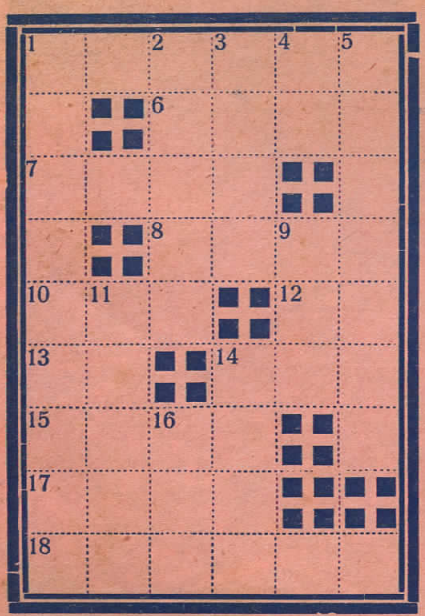

Vodoravno: 1. Grad u Sjevernoj Italiji. 6. Otok u Hrvatskom Primorju. 7. Varka, doskočica (tuđica). 8. Drage volje (prilog). 10. Životinjice, koje upeknu. 12. Domaća životinja (obrnuto). 13. Domaća životinja. 14. Pokazna zamjenica (ž. r.). 15. Rijeka u Jugoslaviji. 17. Obično ime za mačke. 18. Žensko i muško ime.

Okomito: 1. Grad u Srijemu. 2. Rijeka u Francuskoj. 3. Narodna igra u Sinju. 4. Veznik. 5. Mjesto u Dalmaciji. 9. Rijeka u Rusiji. 11. Mjesto kraj Splita. 14. Kralj ptica. 16. Srpsko ime.

CVIJET IZ SVETE ZEMLJE, blagoslovljen na grobu Isusovu u Jerusalemu, dobiva na dar, tko daruje bar 10 dinara za hrvatski jerusalemski oltar na adresu: Odbor za gradnju jerusalemskog oltara, Zagreb, Trg Kralja Tomislava br. 21

VJENČANJE U ZRAKOPLOVU
Jedan mladi par iz Pariza vjenčao se u zrakoplovu. Naša slika prikazuje mladence, kad ulaze u zrakoplov.

Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed. Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček rač. pošt. šted. br. 33.536. „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ul. 2 Omot tiskan u Tiskari Narodne Prosvjete (odgovara Rajmund Sušin, Zagreb, Kuhačeva ul. 2.)